

Masarykova univerzita
Filozofická fakulta
Ústav slavistiky

Ruština se zaměřením na oblast firemní praxe, služeb a
cestovního ruchu

M U N I Ústav
ARTS slavistiky

Martina Polášková

**Motivace ruských studentů pro studium
v České republice**

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Olga Berger, Ph.D.

Brno 2020

*Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala
samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.*

.....
Martina Polášková

Chtěla bych poděkovat vedoucí práce Mgr. Olze Berger, Ph.D. za její cenné rady a pomoc při psaní bakalářské práce, stejně jako své rodině a Ani za stálou pomoc při studiu a podporu u psaní této práce.

Anotace

Práce se zaměřuje na motivaci ruských studentů ke studiu v České republice. Věnuje se pojmu motivace a jejímu možnému rozdělení. Dále nastiňuje strukturu vzdělávacího systému Ruské federace od jeslí po vysokoškolské studium, a také jeho fungování s ohledem na zodpovědné orgány. Blíže seznamuje s povinnými zkouškami, které žáci v Rusku skládají, a také s přijímacím procesem na vysokou školu. K získání informací od ruských studentů využívá dotazník zjišťující nejen motivaci ke studiu v České republice, ale i důvody ke studiu v zahraničí obecně, nebo plány po studiu.

Klíčová slova: motivace, Ruská federace, Česká republika, vzdělání, vzdělávání, závěrečné zkoušky, studium, vysokoškolské, ruští studenti, zahraničí

Abstract

The focus of the work is on the motivation of Russian students to study in the Czech Republic. It deals with the concept of motivation and its possible divisions. It also outlines the structure of the education system of the Russian Federation from crèche to university studies, as well as its functioning with regard to the responsible authorities. It introduces the compulsory exams that students in Russia take, as well as the university admission process. To obtain information from Russian students, there is a questionnaire seeking answers to not only the motivation to study in the Czech Republic, but also to the reasons for studying abroad in general, or to their post-study plans.

Key words: motivation, Russian Federation, Czech Republic, education, final exams, studies, university, Russian students, abroad

OBSAH

ÚVOD	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	9
1 Motivace a její rozdělení	10
1.1 Definice motivace	10
1.2 Rozdělení motivace	10
1.2.1 Intrinsická a extrinsická motivace	11
1.2.2 Vědomá a nevědomá motivace	11
1.2.3 Primární a sekundární motivace	12
1.3 Shrnutí	12
2 Vzdělání v Ruské federaci	12
2.1 Subjekty zodpovědné za vzdělání	13
2.2 Vzdělávací systém	15
2.2.1 Struktura systému	15
2.2.2 Závěrečné zkoušky	17
2.2.3 Odborné vzdělání	18
2.3 Vysokoškolské vzdělání	18
2.3.1 Přijímací proces na vysokou školu	19
2.4 Přijímací podmínky vybraných univerzit	21
2.4.1 Lomonosovova univerzita	22
2.4.2 Moskevský fyzikálně-technický institut	24
2.4.3 Národní výzkumná jaderná univerzita	25
2.4.4 Petrohradská státní univerzita	27
2.4.5 Nižněnovgorodská státní univerzita	27
2.4.6 Srovnání	29
3 Shrnutí	33
II. PRAKTICKÁ ČÁST	34
4 Tvorba dotazníku	35
4.1 Úvod	35
4.2 Sběr dat	35
4.3 Obsah dotazníku	35
4.4 Vyřazení odpovědí	36
4.5 Složení respondentů	37
5 Hlavní část dotazníku	39
5.1 Motivace pro studium v zahraničí	40
5.1.1 Zhodnocení	43

5.2 Motivace studentů pro studium v ČR.....	43
5.2.1 Analýza odpovědí.....	44
5.2.2 Zhodnocení	46
5.3 Plány po studiu.....	46
5.3.1 Zhodnocení	47
6 Vyhodnocení dotazníku.....	48
7 Klasifikování motivace studentů	49
7.1 Intrinsická a extrinsická motivace.....	49
7.2 Vědomá a nevědomá motivace	50
7.3 Primární a sekundární motivace.....	51
ZÁVĚR	52
PEŽIOME	54
SEZNAM ZKRATEK	57
SEZNAM GRAFŮ	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	60
PŘÍLOHY	67
1 Dotazník	67

ÚVOD

Tato práce vznikla za účelem zjištění motivace ruských studentů pro studium v České republice. Jejím cílem je zjistit, zdali ruští studenti přijíždějí do ČR hlavně kvůli možnosti bezplatného vysokoškolského studia. Metodou získávání informací bude dotazník. V teoretické části této práce se seznámíme s motivací a školským systémem v Ruské federaci. Praktická část se věnuje analýze získaných informací z dotazníku. Obě si dále blíže představíme.

Hned na začátku teoretické části se budeme věnovat motivaci a problematice definování tohoto pojmu a jeho rozdělení. Představíme si několik názorů jak českých, tak i zahraničních psychologů, věnujících se této problematice. Je to velmi komplexní téma, na které lze nahlížet z mnoha perspektiv. My si ovšem představíme jen základní rozdělení, které bude stačit pro účely této práce.

V druhé tematické polovině teoretické části se blíže seznámíme s vzdělávacím systémem Ruské federace a orgány zodpovědnými za vzdělávání. Následně si přiblížíme možný postup žáků a studentů vzdělávacím systémem, od mateřské školy až po studium na univerzitě. Představíme si systém jejich závěrečných zkoušek, tak jako střední odborné vzdělání.

Teoretickou část zakončí malý průzkum předních univerzit Ruské federace. Blíže se seznámíme s podmínkami na vysokých školách jako jsou potřebné body na přijetí, kolik studentů bývá přijato na neplacená místa společně s tím, kolik stojí výuka v případě, že si ji student musí hradit sám.

Praktickou část uvedeme popisem tvorby dotazníku. Ke sběru dat budou využity sociální sítě. Dozvíme se jednak obecné informace o respondentech jako je věková kategorie či pohlaví, ale také nás bude zajímat, jaké další země pro své studium zvažovali.

Hlavní část dotazníku, která bude následovat, bude obsahovat tři klíčové otázky. První otázkou budeme zkoumat motivaci studentů pro studium v zahraničí. V této části se více dozvíme vůbec o tom, proč se studenti rozhodli, alespoň dočasně, opustit svou rodnou zemi, a zda se jedná např. o politické či finanční důvody.

Další otázka, vlastně ta nejdůležitější v celém průzkumu, se bude týkat zjištění motivace pro studium konkrétně v České republice. Budeme tedy zjišťovat konkrétní faktory, které k tomuto rozhodnutí mohly vést, jako např. bezplatné vysokoškolské vzdělání či možnost vyššího výdělku v budoucím zaměstnání.

A závěrečná otázka se věnuje jejich plánům po studiu. Plánují zůstat v ČR nebo vnímají Českou republiku jako přestupní stanici, kterou využijí k snadnějšímu získání vysokoškolského vzdělání a vrátí se zpátky do Ruska?

Jak již bylo naznačeno, předpokládaným výsledkem dotazníku je, že hlavní motivací ruských studentů pro studium v České republice je bezplatné vysokoškolské studium. Zjistíme také, zda plánují zůstat, nebo zda možnost bezplatného studia pouze využijí a své získané vzdělání a schopnosti následně uplatní mimo Českou republiku.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Motivace a její rozdělení

Protože je tato práce zaměřená na motivaci studentů ke studiu, bylo by dobré se hned na začátku práce s tímto pojmem seznámit. Samotný termín motivace je obtížné přesně definovat, neboť záleží na úhlu pohledu, ze kterého na tento termín nahlížíme. To potvrzuje i velké množství existujících definic různých autorů, přičemž není jeden jednotný výklad, který by byl obecně užíván.

Oblasti motivace se budeme věnovat jen stručně, blíže si představíme některé z možných rozdělení motivace podle M. Nakonečného¹. Konkrétně se budeme věnovat třem druhům možné kategorizace.

1.1 Definice motivace

Například podle M. Homoly je motivace „označením pohnutek, které vedou k chování“². Podobný názor vyjadřuje také Nakonečný s tím, že „motivace směřuje k udržování a obnovování optimálního vnitřního stavu spokojenosti, který vyjadřuje interindividuálně odlišné vnitřní a vnější podmínky naší spokojenosti“³. Dále ve své práci rozvádí i samotnou funkci motivace, tedy, že „funkce motivace je uspokojení potřeb individua, vyjadřujících nějaké nedostatky v jeho fyzickém a sociálním bytí“⁴. Na základě těchto dvou definic Nakonečného by se motivace dala zjednodušeně charakterizovat jako nějaký prvek, který nás má přimět k akci, která povede k cíli, který je pro nás jistým způsobem důležitý. Podle Nakonečného je také propojena funkce určitého katalyzujícího prvku vnějšího s vnitřním.⁵

Ve své práci obrací I. Stuchlíková a F. Man pozornost i na to, že jak motivace, tak i cíl se mohou v čase měnit. Proto prvky, které nás motivují v kritickém období rozhodování, již nemusí být natolik relevantní v pozdějším období, kdy cíle došly naplnění.⁶

1.2 Rozdělení motivace

Podle pohledu psychologů, kteří se věnují zkoumání motivace, je Homola rozděluje do tří skupin. První skupina „přikládá motivaci pouze energizující funkci.“ To znamená, že jejím cílem je „uvést organismus do stavu aktivity, v němž je schopen činnosti“. Druhá skupina

¹ NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace chování*. 3., přeprac. vyd. V Praze: Triton, 2014. ISBN 978-80-7387-830-6.

² HOMOLA, Miloslav. *Motivace lidského chování*. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972. s. 11-12.

³ NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace lidského chování*. Praha: Academia, 1996. ISBN 80-200-0592-7. s. 14.

⁴ Tamtéž, s. 16.

⁵ NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace chování*. 3., přeprac. vyd. V Praze: Triton, 2014. ISBN 978-80-7387-830-6. s. 15.

⁶ STUHLÍKOVÁ, Iva a František MAN. Motivační struktura — Integrovaný koncept psychologie motivace. *Československá psychologie*. 2009, LIII(2), s. 158—171.

„připisuje motivaci pouze regulující funkci“, a argumentuje tím, „že jeden a týž činitel nemůže být současně zdrojem vyvolávajícím aktivitu a zároveň ji zaměřovat určitým směrem.“ Třetí skupina „přiznává motivaci jak funkci energizující, tak funkci regulující“.⁷

Za jeden z dalších faktorů, který ztěžuje přesné vysvětlení tohoto pojmu, považuje Homola to, že motivaci není možné pozorovat přímo, ale jen nepřímo například skrze změny v chování. Problémem je také to, že každý člověk má unikátní osobní zkušenosti, a tudíž každý může na stejné podněty reagovat jiným způsobem.⁸

Ačkoli Nakonečný ne zcela souhlasí s rozdělováním motivace na vnitřní a vnější, tedy intrinsickou a extrinsickou, kde jako problém vidí nejasnou hranici, která definuje tyto pojmy⁹, pro naše účely ji přesto můžeme použít. Motivaci si dále rozdělíme na vědomou a nevědomou a primární a sekundární¹⁰. Tyto tři rozdělení si rozebereme v následujících podkapitolách.

1.2.1 Intrinsická a extrinsická motivace

„Intristický znamená, že jedinec jedná z vlastní pohnutky, extrinsický, že jedná z vnější pobídky“.¹¹ Jinak také řečeno, jedná se o vnitřní a vnější motivaci. Jak už bylo zmíněno, konkrétně Nakonečný vidí jako hlavní problém rozdělení motivace na vnitřní a vnější to, že je mezi nimi nejasná hranice. Jak také uvádí, dalším důvodem, proč podle něj není toto rozdělení není nejvhodnější je skutečnost, že samotná motivace je jistý druh vnitřního popudu.¹²

Lze tedy říct, že vnitřní motivaci je možné charakterizovat jako „přání, snaha, chtění, úsilí, touha atd.“¹³. Jsou to tedy určité prvky, které nám dodávají nějaký důvod, a jsou prostředkem, díky kterému lze dosáhnout daného cíle. „Naproti tomu extrinsická motivace se obvykle vztahuje na chování, které je vykonáváno na přání někoho, je vyvoláno vnějšími podněty-pobídkami, např. příslibem finanční odměny, ...“¹⁴

1.2.2 Vědomá a nevědomá motivace

Při popisu vědomé a nevědomé motivace, narážíme na komplikovaný a různě vykládaný pojem nevědomí, který je důležitý k hlubšímu pochopení dané problematiky. Nakonečný se pokusil o prostší vysvětlení tohoto rozdělení motivace, a to, že „člověk si nemusí být vědom

⁷ HOMOLA, Miloslav. Motivace lidského chování. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972. s. 17

⁸ Tamtéž, s. 13.

⁹ NAKONEČNÝ, Milan. Motivace chování. 3., přeprac. vyd. V Praze: Triton, 2014. ISBN 978-80-7387-830-6. s. 89.

¹⁰ Tamtéž, s. 23.

¹¹ Tamtéž, s. 90.

¹² Tamtéž, s. 90.

¹³ Tamtéž, s. 17.

¹⁴ Tamtéž, s. 91.

skutečných motivů toho, co činí nebo učinil, a tak tomu co činí, přisuzuje obvyklý, ale nepravý význam, hlubší význam toho nezná.“¹⁵ Dále také tvrdí, že „lidské chování vychází často z nevědomých motivací ...“¹⁶ Tato dvě tvrzení si můžeme shrnout tak, že hranice mezi tím, co si můžeme myslet, že nás motivuje a tím, co je skutečným motivátorem, je velmi nejasná. Je také velká šance, že se ohledně skutečné podstaty motivace můžeme mýlit.

1.2.3 Primární a sekundární motivace

Primární a sekundární motivace je také známá jako primární a sekundární motivační systém. Psycholog J. S. Brown je, mimo jiné, rozděluje na primární vrozené a sekundární získané motivační systémy¹⁷. Nakonečný to ve své práci rozvádí a tvrdí, že „primární či vrozený motivační systém tvoří vrozené reflexy a instinkty, umožňující účelným chováním přizpůsobit se základním životním situacím.“¹⁸ „Získané motivace v tom smyslu znamenají naučit se získávat určité odměny a vyhýbat se určitým trestům... odměny a tresty tu působí jako pozitivní a negativní incentive (pohnutky a pobídky).“¹⁹

1.3 Shrnutí

V této části jsme se seznámili s pojmem motivace a tím, co představuje a jak každého ovlivňuje. Ukázali jsme si možnosti jejího rozdělení, které bude využito ve spojitosti a výsledky dotazníku a odpověďmi studentů. Tomu se budeme věnovat v praktické části práce.

Povědomí jak o motivaci, tak i o vzdělávacím systému a fungování vysokoškolského systému, kterému se budeme věnovat dále, jsou důležitými částmi pro pochopení motivace studentů, kteří se rozhodli pro studium v České republice.

2 Vzdělání v Ruské federaci

V Ruské federaci fungují vzdělávací instituce státní (veřejné) a nestátní (soukromé). K státním školám také přináležejí školy municipální – tedy školy zřizované a spravované na úrovni měst či obcí.²⁰

¹⁵ Tamtéž, s. 92.

¹⁶ Tamtéž, s. 94.

¹⁷ BROWN, Judson Seise. *Motivation od behavior*. New York: McGraw-Hill Book Company, 1961.

¹⁸ NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace chování*. 3., přeprac. vyd. V Praze: Triton, 2014. ISBN 978-80-7387-830-6. s. 203.

¹⁹ Tamtéž, s. 217.

²⁰ JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Ruské federaci*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2206-4. s. 54.

Vzdělávání na státních školách je hrazeno státem a právo bezplatně získat vzdělání v předškolních, základních všeobecných, středních všeobecných a středních specializovaných státních či municipálních zařízeních, je zakotveno v ústavě RF.²¹ „V roce 2007 byla legislativně prodloužena povinná školní docházka z 9 na 11 let.“²²

2.1 Subjekty zodpovědné za vzdělání

Hlavní roli v oblasti vzdělávání mají zodpovědná ministerstva. Dříve fungující Ministerstvo obrazovanijskaja nauki Rossii²³ bylo nařízením prezidenta dne 15.05.2018 zrušeno, a rozdělilo se na Ministerstvo prosvěščenija Rossijskoj Federacii a Ministerstvo nauki i vysšego obrazovanijskaja Rossijskoj Federacii. Mimo to byla pro toto ministerstvo ustanovena zkratka Minobrnauki Rossii.²⁴

Společně se vznikem nových ministerstev došlo i k rozdělení oblastí, za která daná ministerstva nově zodpovídají. Minobrnauki získalo kontrolu nad „oblastí vysokoškolského vzdělávání a příslušného dalšího odborného vzdělávání, sociální podporou a ochranou studentů, ..., funkcí poskytování veřejných služeb a správy státního majetku v oblasti vysokoškolského vzdělávání a příslušného odborného vzdělávání; vědeckou oblastí, vědecko-technickou a inovační činností, nanotechnologií, rozvojem federálních center vědy a špičkových technologií, ..., národní výzkumnou počítačovou sítí nové generace, a také informační podporou pro vědecké, vědecko-technické a inovativní činnosti.“²⁵

Podle oficiálních zdrojů Ministerstva prosvěščenija „Ministerstvo vykonává funkce rozvoje a provádění státní politiky a právní regulace v oblasti všeobecného vzdělávání, středního odborného vzdělávání a souvisejícího doplňujícího odborného vzdělávání, odborného vzdělávání, dalšího vzdělávání dětí a dospělých, výchovy, opatrovnictví a opatrovnictví nezletilých občanů, sociální podpory a sociální ochrany studentů, jakož i funkce poskytování veřejných služeb a správy státního majetku v oblasti všeobecného vzdělávání, středního

²¹ JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Ruské federaci*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2206-4. s. 35.

²² Tamtéž, s. 54.

²³ Pro přepis je využila transliterační metoda podle normy NNK, která je využita i dále v textu.

²⁴ *Ob utverždenii Položenija o Ministerstve nauki i vysšego obrazovanijskaja Rossijskoj Federacii* [online]. [cit. 2020-08-24]. Dostupné z: <http://government.ru/docs/32888/>

²⁵ „... в сфере высшего образования и соответствующего дополнительного профессионального образования, социальной поддержки и социальной защиты обучающихся, ..., функции по оказанию госуслуг и управлению госимуществом в сфере высшего образования и соответствующего дополнительного профессионального образования; в сфере научной, научно-технической и инновационной деятельности, нанотехнологий, развития федеральных центров науки и высоких технологий, ..., национальной исследовательской компьютерной сети нового поколения, а также информационного обеспечения научной, научно-технической и инновационной деятельности.“, tamtéž, překlad autora

odborného vzdělávání a souvisejícího dalšího odborného vzdělávání, odborného vzdělávání, dalšího vzdělávání pro děti a dospělé a výchovy.“²⁶

Lze to tedy shrnout tak, že Minobrnauki má svěřené pravomoci, které se týkají hlavně vysokých škol a sociální podpory studentů, společně s dohledem nad vědeckou oblastí a výzkumy nových technologií. A Ministerstvo prosveščenija má ve své pravomoci oblast vzdělávání dětí a dospělých až do vysokoškolské úrovně vzdělávání, stejně tak jejich sociální ochranu a podporu. Obě ministerstva mají taky ve své správě státní majetek dané skupiny, do které spadají jejich pravomoci.²⁷

Další institucí, která je zainteresována do vzdělávání je Federal'nyj institut razvitiija obrazovaniija (Federální institut rozvoje vzdělávání), pro který se také používá zkratka FIRO. Lze říct, že se jedná o pododdíl, který se zabývá vzdělávací politikou, projektovou činností a podporou výzkumu.²⁸

Mezi hlavní úkoly FIRO patří „provádění základního a aplikovaného výzkumu nejnaléhavějších problémů rozvoje vzdělávání, šíření výsledků výzkumu a znalostí v profesionálním prostředí, ..., vytváření podmínek pro profesionální růst ruských vědců a odborníků, efektivní mezinárodní spolupráce a odborná výměna v oblastech činnosti Institutu, realizace vzdělávacích programů vysokoškolského vzdělávání ..., doplňkových odborných vzdělávacích programů pro další vzdělávání a odborné rekvalifikace.“²⁹

²⁶ „Министерство реализует функции по выработке и реализации государственной политики и нормативно-правовому регулированию в сфере общего образования, среднего профессионального образования и соответствующего дополнительного профессионального образования, профессионального обучения, дополнительного образования детей и взрослых, воспитания, опеки и попечительства в отношении несовершеннолетних граждан, социальной поддержки и социальной защиты обучающихся, а также функции по оказанию государственных услуг и управлению государственным имуществом в сфере общего образования, среднего профессионального образования и соответствующего дополнительного профессионального образования, профессионального обучения, дополнительного образования детей и взрослых, воспитания.“, překlad autora

O Ministerstve. *Minprosveščeniija Rossii* [online]. [cit. 2020-08-24]. Dostupné z: <https://edu.gov.ru/about/>

²⁷ O Ministerstve. *Minprosveščeniija Rossii* [online]. [cit. 2020-08-24]. Dostupné z: <https://edu.gov.ru/about/>
Ob utverždenii Položenija o Ministerstve nauki i vyššego obrazovaniija Rossijskoj Federacii [online]. [cit. 2020-08-24]. Dostupné z: <http://government.ru/docs/32888/>

²⁸ Obščaja informacija. *Federal'nyj institut razvitiija obrazovaniija* [online]. [cit. 2020-08-24]. Dostupné z: <https://firo.ranepa.ru/o-firo/obshchaya-informatsiya>

²⁹ „... проведение фундаментальных и прикладных исследований по наиболее актуальным проблемам развития образования; распространение результатов исследований и знаний в профессиональной среде, ..., создание условий для профессионального роста российских исследователей и практиков, ре-зультативного международного сотрудничества и профессионального обмена по направлениям деятельности Института; реализация образовательных программ высшего образования, ..., дополнительных профессиональных образовательных программ повышения квалификации и профессиональной переподготовки.“, Tamtéž, překlad autora

A posledním z orgánů je Sovet po nauke i obrazovaniju (Rada při hlavě státu) patřící mezi jeden z poradních orgánů prezidenta RF. Mezi jeho hlavní činnosti spadá „informování hlavy státu o současném dění v oblasti vědy, techniky a vzdělání, zajištění jeho interakce s vědeckými organizacemi a vzdělávacími institucemi, ... vypracování návrhů pro prezidenta Ruské federace o aktuálních otázkách státní vědecko-technické a inovační politiky v oblasti vzdělávání.“³⁰ Kromě toho také zaštiťuje ocenění, konkrétně tedy „organizuje přijímání a posuzování žádostí o uchazeče o státní vyznamenání Ruské federace v oblasti vědy a techniky, jakož i ceny prezidenta Ruské federace v oblasti vědy a inovací pro mladé vědce, posuzuje otázky spojené s udělováním těchto cen a předkládá příslušné návrhy prezidentovi Ruské federace.“³¹

Krátké představení orgánů jako Ministerstvo prosveščeniija, Minobrnauki, FIRO, Sovet po nauke i obrazovaniju nám měl přiblížit politické pozadí v RF, které spravuje vzdělávací systém.

2.2 Vzdělávací systém

Na začátku této části se seznámíme se strukturou systému v Ruské federaci, závěrečnými zkouškami, které žáci skládají a také s odbornými vzdělávacími programy. Další část je věnována vysokoškolskému systému, přijímacímu řízení a jeho zvláštnostem. V závěru se podíváme na konkrétní přijímací podmínky pro pět vybraných VŠ, podle žebříčku nejlepších univerzit v RF. Porovnáme je jednak z hlediska přijímacích podmínek, tak podle počtu studentů, které přijímají a výše školného.

2.2.1 Struktura systému

Od 2 měsíců³² do 7 let mohou děti v Rusku navštěvovat nějakou předškolní instituci, ať už jesle, mateřskou školku či případně jinou soukromou instituci.³³

³⁰ „... информирования главы государства о положении дел в сфере науки, технологий и образования, обеспечения его взаимодействия с научными организациями и образовательными учреждениями, ..., выработки предложений Президенту Российской Федерации по актуальным вопросам государственной научно-технической и инновационной политики, государственной политики в области образования.“, překlad autora

Sovety pri Prezidente: Sovet po nauke i obrazovaniju [online]. [cit. 2020-08-25]. Dostupné z: <http://kremlin.ru/structure/councils>

³¹ „... организует прием и экспертизу представлений на соискателей Государственных премий Российской Федерации в области науки и технологий, а также премий Президента Российской Федерации в области науки и инноваций для молодых ученых, рассматривает вопросы, касающиеся присуждения указанных премий, и вносит соответствующие предложения Президенту Российской Федерации.“, tamtéž, překlad autora

³² RUSKÁ FEDERACE. Zákon č. 273—F3 ze dne 29.prosince 2012 Ob obrazovanii v Rossijskoj Federacii. článek 67, [cit. 2020-08-25]. Dostupný také z: <http://kremlin.ru/acts/bank/36698/page/16>

³³ *Doškol'noje obrazovanije* [online]. [cit. 2020-09-29]. Dostupné z: https://www.gosuslugi.ru/situation/obtain_education/preschool_education

V RF začíná povinná školní docházka od 6 let a 6 měsíců věku dítěte, přičemž může být odložena až do 8 let dítěte.³⁴ Přednostní nárok na zápis mají děti, které patří do spádové oblasti dané školy.³⁵ Následně přecházejí na tzv. „počáteční školu“³⁶, kterou navštěvují 4 roky, a poté navazují základním všeobecným vzděláním, které trvá 5 let. Tyto dva bloky jsou povinné a společné pro všechny.

Po těchto 9 letech povinné školní docházky musí žák složit ZSZ³⁷, viz následující podkapitola. Při úspěšném složení zkoušky získá vysvědčení o absolvování tzv. „neúplného středního vzdělání“³⁸. Nyní se může rozhodnout, jestli bude pokračovat dál a získá úplné střední všeobecné vzdělání, což je směr, kterým se vydá, pokud se chystá na vysokou školu, nebo jestli zvolí cestu odborné specializace.

V případě, že se žák rozhodne pokračovat a získat úplné střední všeobecné vzdělání, čekají ho ještě další 2 roky navazujícího studia, které jsou zakončeny JSZ³⁹, které se budeme blíže věnovat v další podkapitole.⁴⁰ Pokud žák chce pouze absolvovat a úspěšně ukončit střední všeobecné studium, bez možnosti postupu na vysokou školu, je pro něj ukončení o něco jednodušší. U JSZ nemusí získat tolik bodů z předmětů ruského jazyka a matematiky. Po složení zkoušky student dostane osvědčení o úplném středním všeobecném vzdělání.

Ovšem pokud se chce dostat na vysokou školu, potřebuje vyšší bodové hodnocení z ruského jazyka a také úspěšně složenou zkoušku z profilové matematiky.⁴¹

Pokud by se student, který již složil JSZ rozhodl, že upřednostní studium na instituci středního odborného vzdělání, může na ni nastoupit. Na rozdíl od studentů, kteří do odborného programu nastoupí již po ukončení 9. třídy, nebude jeho studium opět zahrnovat standarty pro

³⁴ RUSKÁ FEDERACE. Zákon č. 273—F3 ze dne 29.prosince 2012 Ob obrazovanii v Rossijskoj Federacii. článek 67, [cit. 2020-08-25]. Dostupný také z: <http://kremlin.ru/acts/bank/36698/page/16>

³⁵ Tamtéž

³⁶ JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Ruské federaci*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2206-4. s. 65.

³⁷ Základní státní zkouška

³⁸ JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Ruské federaci*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2206-4. s. 66.

³⁹ Jednotná státní zkouška

⁴⁰ *Objazatel'noje obrazovaniye* [online]. [cit. 2020-09-29]. Dostupné z: https://www.gosuslugi.ru/situation/obtain_education/secondary_education

⁴¹ *GIA, OGE, JEGE – raznica meždu èkzamenami: Čto takojе JEGE* [online]. [cit. 2020-07-13]. Dostupné z: <https://www.profguide.io/article/gia-ogeh-egeh-raznica-mezhdu-ehkzamenami.html>

10. a 11. třídu. Při úspěšném dokončení studia získá diplom o středním odborném vzdělání, a má možnost se hlásit na vysokou školu.⁴²

2.2.2 Závěrečné zkoušky

Jak již bylo zmíněno, po ukončení 9. a 11. třídy musí žáci povinně složit závěrečné zkoušky. Obecně se tyto zkoušky nazývají jako gosudarstvennaja itogovaja attestacija (GIA), což lze volně přeložit jako státní závěrečná atestace (SZA). Jedná se o souhrnný název závěrečné zkoušky, který v sobě zahrnuje osnovnoj gosudarstvennyj èkzamen (OGÈ), to lze rozšířovat jako základní státní zkouška (ZSZ), nadále v textu bude využívána tato zkratka. Zkouška ZSZ se skládá po ukončení 9. třídy. A také jediný gosudarstvennyj èkzamen (JEGÈ), volně přeloženo jako jednotná státní zkouška, nadále bude užívána zkratka (JSZ), kterou skládají žáci po ukončení 11. třídy.⁴³

Po ukončení 9. třídy skládají žáci ZSZ, která se skládá povinně z ruského jazyka a matematiky, a dvou vybraných předmětů. Obecně u závěrečných zkoušek získávají žáci bodové hodnocení. Nicméně v případě ZSZ je toto hodnocení převáděno na běžné známkování ve školách.⁴⁴ Pro úspěšné složení zkoušky musí žáci každý předmět složit alespoň na známku „dostatečný“. V případě neúspěchu u zkoušky je možné ji opakovat v náhradních termínech. Pokud by žák zkoušky nesložil ani tehdy, je možné je opakovat znovu až za rok. Úspěšné složení této zkoušky je nutností pro získání dalšího vzdělání, tedy pro postup do 10. třídy či na střední odbornou školu.⁴⁵

Na konci 11. třídy se skládá JSZ, která se stala povinným ukončením pro všechny studenty 11. tříd, bez ohledu na to, jestli budou nastupovat na VŠ nebo ne, včetně studentů na odborných školách. Platnost JSZ jsou 4 roky od složení zkoušek, během této doby je lze použít při přijímacím řízení na VŠ.⁴⁶

U této zkoušky je povinný ruský jazyk a matematika a k tomu dva žákem vybrané předměty. Je zde ovšem rozdíl v hodnocení. Výsledný počet bodů se již nepřevádí na známkové hodnocení

⁴² *Sredneje professional'noje obrazovanije* [online]. [cit. 2020-09-29]. Dostupné z: https://www.gosuslugi.ru/situation/obtain_education/special_education

⁴³ *Objazatel'noje obrazovanije* [online]. [cit. 2020-09-29]. Dostupné z: https://www.gosuslugi.ru/situation/obtain_education/secondary_education

⁴⁴ *Perevod ballov GIA* [online]. [cit. 2020-07-13]. Dostupné z: https://yuridicheskaya-konsultaciya.ru/egè-gia/perevod_ballov_gia.html

⁴⁵ *GIA, OGÈ, JEGÈ – raznica meždu èkzamenami: Čto takoe OGÈ* [online]. [cit. 2020-07-13]. Dostupné z: <https://www.profguide.io/article/gia-ogeh-egèh-raznica-mezhdu-ehkzamenami.html>

⁴⁶ *Osnovnyje svedenija o JEGÈ* [online]. [cit. 2020-09-29]. Dostupné z: http://ege.edu.ru/ru/main/main_item/

jako u ZSZ, ale jejich výsledky jsou udávány počtem bodů, přičemž nejvyšší možný počet získaných bodů v jednom testu je 100 bodů.

Jak již bylo dříve zmíněno, na to, aby žák získal osvědčení o získání úplného středního všeobecného vzdělání mu stačí z ruského jazyka získat 24 bodů. Ovšem pokud se chce hlásit na vysokou školu, potřebuje minimálně 36 bodů. Podobné je to s matematikou, pokud žák plánuje studium na vysoké škole, musí skládat matematiku profilově, a ne její základní verzi.⁴⁷ Pro postup na vysokou školu je z profilové matematiky nutné získat alespoň 27 bodů.⁴⁸

Výsledky JSZ jsou pro studenty hlásící se na vysoké školy velmi důležité, protože právě na jejich základě se rozhoduje o přijetí či nepřijetí na vysoké školy.

2.2.3 Odborné vzdělání

„Odborné školy slouží k přípravě kvalifikovaných pracovníků a odborníků.“⁴⁹ Výuka probíhá na průmyslových školách, lyceích, případně na obdobné instituci. Jak již bylo zmíněno, pro odborné studium se může žák rozhodnout buď po 9. roce studia, ale může do něj nastoupit také po dokončení 11. roku studia. Žáci mají také poté možnost složit JSZ a hlásit se na vysokou školu a nastoupit do bakalářského studijního programu.⁵⁰

2.3 Vysokoškolské vzdělání

Po složení jednotné státní zkoušky se žáci mohou hlásit na vysoké školy. Každá univerzita, fakulta a obor má svůj určitý počet míst, na které přijme studenty na základě vládních kvót, a ti si nebudou muset své studium platit sami⁵¹, ale jejich studia jsou financována ze státního rozpočtu⁵². Studenti, kteří na základě svých výsledků nedosáhnou na neplacené místa si musí se vysokoškolské studium hradit sami.

Vystudovat bakalářský program trvá minimálně 4 roky a jeho zakončením je kvalifikační práce. Lze na něj navázat magisterským programem, trvajícím 2 roky. V případě, že se student rozhodne pokračovat ve své akademické dráze, tak po získání magisterského titulu může

⁴⁷ GIA, OGÈ, JEGÈ – raznica meždu èkzamenami: Čto takoje JEGÈ [online]. [cit. 2020-07-13]. Dostupné z: <https://www.profguide.io/article/gia-ogeh-egeh-raznica-mezhdu-ehkzamenami.html>

⁴⁸ Minimal'noje količestvo ballov JEGÈ pri postuplenii v vuzy [online]. [cit. 2020-07-13]. Dostupné z: http://ege.edu.ru/ru/classes-11/entering/min_points_for/index.php

⁴⁹ Sredneje professional'noje obrazovanije [online]. [cit. 2020-06-05]. Dostupné z: https://www.gosuslugi.ru/situation/obtain_education/special_education, překlad autora

⁵⁰ Tamtéž

⁵¹ Kak postupit' v vuz?: Čto nužno, čtoby postupit' na bjudžet? [online]. [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.mos.ru/otvet-obrazovanie/kak-postupit-v-vuz/#5>

⁵² RUSKÁ FEDERACE. Zákon č. 273—F3 ze dne 29.prosince 2012 Ob obrazovanii v Rossijskoj Federaci. hlava 13, článek 100, [cit. 2020-09-29]. Dostupný také z: <http://zakon-ob-obrazovanii.ru/100.html>

navázat na postgraduální studium. Po obhájení kandidátské disertační práce získá student titul kandidát věd. Pokud obhájí také doktorskou disertační práci, je mu udělen titul doktor věd.

2.3.1 Přijímací proces na vysokou školu

V RF bylo v roce 2019 možné podat přihlášku až na 5 různých vysokých škol současně a v každé z nich až na 3 zaměření.⁵³ Projednávala se možnost omezit zájemcům o studium podávání přihlášek pouze na jednu vysokou školu. Toto mělo vejít v platnost již pro rok 2019, nicméně bylo posunuto na rok 2020, ovšem stále nebylo jednoznačně rozhodnuto.⁵⁴ V roce 2020 bylo plánované zavedení nové úpravy pravděpodobně odsunuto kvůli globální zdravotnické krizi způsobené pandemií viru SARS-CoV-2.

Jak již bylo zmíněno v předchozí podkapitole, ne všichni studenti musí své studium hradit sami, nýbrž je za ně hradí stát. Toto se samozřejmě týká jen studentů s nejvyšším počtem bodů z JSZ, kteří jsou díky svým výsledkům přijati na neplacená místa⁵⁵. Ačkoli všichni v celé federaci skládají stejné testy a maximální možná výše bodů by měla být pro všechny stejná, je možné získat body navíc, a tedy zvýšit svoji šanci na získání neplaceného místa. Na VŠ je také možné nastoupit na základě úspěchu ve sportovní či znalostní olympiádě.

2.3.1.1 Přijetí bez přijímacího řízení

Minobrnauki Rossii vydal dne 30. srpna roku 2019 nařízení No. 658, na základě kterého, lze přijmout studenty na VŠ, díky jejich úspěchům v některé z pořádaných olympiád, bez nutnosti přijímacích zkoušek. Ovšem, aby to studenti neměli tak jednoduché musí u JSZ získat v profilovém předmětu určitý počet bodů. Konkrétní číslo opět určuje VŠ, ale nemůže být nižší než 75. Studenti mají 4 roky na uplatnění své možnosti nástupu na VŠ.⁵⁶

Jednou z dalších možností je výhra nebo medailové ocenění na olympijských nebo paralympijských hrách či na Deaflympiádě⁵⁷, a také na Mistrovství světa nebo Evropy. Týká se to také sportovců, kteří se stali mistry světa nebo Evropy v některém ze sportů který probíhá na

⁵³ *Pravila prijema v vuzy 2019/2020 učebnom godu (s izmenenijami i dopolnenijami)* [online]. [cit. 2020-06-06]. Dostupné z: https://obrmos.ru/go/go_vys/Articles/go_vys_pr_priema.html

⁵⁴ *Ministr nauki i vysšego obrazovanija Michail Kotjukov o zaprete podači dokumentov odnovenno v pjat' vuzov* [online]. [cit. 2020-09-26]. Dostupné z: https://obrmos.ru/go/go_vys/Articles/go_vys_art_1vuz_mn.html
Zapret na postuplenije v pjat' vuzov odnovenno možet vstupit' v dejstvije s 2020 goda! [online]. [cit. 2020-08-26]. Dostupné z: https://obrmos.ru/go/go_vys/Articles/go_vys_art_1vuz_sent_19.html

⁵⁵ Takto jsou i dále budou překládány бюджетные места

⁵⁶ *Kak postupit' v vuz?: Kto možet postupit' bez ékzamenov?* [online]. [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.mos.ru/otvet-obrazovanie/kak-postupit-v-vuz/#6>

⁵⁷ Olympiáda pro neslyšící sportovce

olympijských, paralympijských hrách či Deaflympiádě. Výherci a medailisté mohou být automaticky přijati do studia oblasti tělesné výchovy a sportu.

Další možností je vyhrát ve Vserossijskoj olimpiade škol'nikov (Celoruské olympiádě pro žáky) nebo vyhrát závěrečnou etapu. To také platí také pro IV. etapu Vseukrainskuju učeničeskiju olimpiadu (Celoukrajinskou olympiádu pro žáky)⁵⁸. Možnost se vztahuje také na členy národních týmu Ruska a Ukrajiny, kteří se účastnili mezinárodních olympiád v oblastech předmětů všeobecného vzdělání. Jediné omezení, které vzniká je, že mohou nastoupit na obor nebo specializaci, ve které byli takto úspěšní či vyhráli. Jestli je obor dostatečně příbuzný určuje vysoká škola, nikoli student. Konkrétní univerzita také sama určuje, které soutěže uzná jako relevantní, a na základě kterých bude přijímat studenty.⁵⁹

Povinnost složit JSZ pro přijetí na VŠ neplatí pro všechny. Kategorie lidí, pro které to neplatí jsou „zdravotně postižené osoby a děti, zahraniční občané, uchazeči o studium na základě diplomu o středním nebo vyšším odborném vzdělání a absolventi, kteří ale nikdy neskládali JSZ.“⁶⁰ Je zde ale podmínka, že místo JSZ musí složit přijímací zkoušky, které zadává daná vysoká škola.

2.3.1.2 Získání bodů navíc

„Pokud má student právo na přijetí bez přijímacích zkoušek, ale chce nastoupit na obor, který neodpovídá oblasti, ve které vyhrál olympiádu, má automatické právo na získání 100 bodů v jedné vstupní zkoušce, pokud odpovídá oblasti dané olympiády.“⁶¹

Body navíc lze získat za výhry v soutěžích a olympiádách, i pokud je vybraná VŠ neakceptuje jako podklad pro automatické přijetí studenta. Jestli se na něj nevztahuje ani právo na získání 100 bodů, zůstávají 2 alternativy. Buď má možnost získat navíc maximálně 10 bodů, nebo je mu nabídnuta možnost dřívějšího zápisu. To znamená, že pokud více studentů dosáhne stejného počtu bodů, jako první ke studiu se запиše ten, který má právo dřívějšího zápisu.⁶²

⁵⁸ Překlad autora

⁵⁹ *Kak postupit' v vuz?: Kto možet postupit' bez èkzamenov?* [online]. [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.mos.ru/otvet-obrazovanie/kak-postupit-v-vuz/#6>

⁶⁰ *Kak postupit v vuz?: Možno li postupit' v vuz bez JEGÈ* [online]. [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.mos.ru/otvet-obrazovanie/kak-postupit-v-vuz/#2>

⁶¹ *Kak postupit' v vuz?: Kakije ješčè l'goty jest' pri postuplenii v vuz?* [online]. [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.mos.ru/otvet-obrazovanie/kak-postupit-v-vuz/#8>, překlad autora

⁶² Tamtéž

2.4 Příjímací podmínky vybraných univerzit

V této kapitole se podíváme na přijímací řízení a podmínky jednotlivých vybraných univerzit. Poslouží to k vytvoření přesnějšího obrazu situace, ve které se nacházejí absolventi, hlásící se na vysoké školy.

Analytická společnost RAEX sestavila na základě dat z roku 2019 žebříček 100 nejlepších univerzit. Přední místa obsadila Lomonosovova univerzita, Moskevský fyzikálně-technický institut a Národní výzkumná jaderná univerzita. Na čtvrtém místě se umístila Petrohradská státní univerzita. Hodnocení univerzit probíhalo na základě několika různých faktorů, mezi které lze například zařadit poptávka zaměstnavatelů po absolventech, podmínky po získání kvalitního vzdělání nebo úroveň výzkumné činnosti.⁶³

V této části se blíže podíváme celkem na 5 univerzit, z čehož první 4 jsou již výše uvedené vysoké školy na prvních místech, a poslední bude Nižněnovgorodská státní univerzita N. I. Lobačevského. Ta byla vybrána z několika důvodů. Přední univerzity žebříčku se nachází v Moskvě a Petrohradě. U Moskvy, jakožto hlavního města, a podobně významného Petrohradu, by se dalo očekávat, že školné na univerzitách může být vyšší, právě díky významu těchto měst. Nižnij Novgorod je město, které také zaujímá významné postavení jak z kulturního, tak i ekonomického hlediska. V hodnocení společnosti RAEX zaujala Nižněnovgorodská státní univerzita 30. místo. Bude nám v porovnání sloužit jako běžnější prvek, se kterým budeme porovnávat nejlepší univerzity federace. Dalším důvodem k vybrání této univerzity pro porovnání je dlouholetá spolupráce s Filozofickou fakultou Masarykovy univerzity.

Cílem této části není nalezení nejnižšího školného na předních univerzitách, ani hledání univerzity s nejsnadnějšími přijímacími podmínkami. Toto porovnání má sloužit jen k vytvoření bližší představy o přijímacím řízení na VŠ v Ruské federaci.

Jak již bylo naznačeno, v této části rozebereme univerzity a skrz fakulty různé obory, které nabízejí. Podle dostupných informací každé vysoké školy si blíže přiblížíme situaci na poli přijímacího řízení a možnostech samotného přijetí na VŠ v Ruské federaci. Za zmínku stojí, že v průběhu získávání informací se u několika univerzit nepodařilo dohledat obecné údaje jako například celkový počet přihlášek. Ovšem bylo velmi snadné dohledat jména přijatých studentů, a to včetně jejich osobních výsledků JSZ. To, co je z evropského pohledu vzhledem

⁶³ *Top-100 vuzov Rossii* [online]. [cit. 2020-08-24]. Dostupné z: https://raex-rr.com/education/universities/rating_of_universities_of_russia#table

k povinné ochraně osobních údajů téměř nemyslitelné, je na ruských univerzitních webech poměrně běžnou záležitostí. Nicméně základní, obecné údaje považované za běžné v evropském kontextu, jako právě celkový počet přihlášek, nebylo možné dohledat.

Mezi hledané informace pro každý obor patřilo počet přihlášek, počet přijatých na základě vládních kvót, počet přijatých studentů na základě smlouvy⁶⁴, výše ročního poplatku za studium a také nejnižší nutné získané body z JSZ spolu s dalšími body navíc. Některé univerzity mají nastaveny pro určité obory i podmínky, jaké konkrétní předměty musí student skládat v rámci JSZ, spolu s požadovanými minimálními body, které se mohou, ale také nemusí shodovat s nejnižšími body, potřebnými k úspěšnému složení JSZ. Počet míst, které vysoká škola nabízí, a kterým bude studium hrazeno ze státních fondů, se liší u každého oboru.

Ačkoli byla snaha najít všechny informace platné pro rok 2019, tak bohužel nebylo možné dohledat všechny klíčové informace pro tento rok. Proto jsou v některých případech dále v textu uvedeny údaje pro rok 2020. Pokud není uvedeno jinak, tak jsou údaje platné pro rok 2019. Cena za rok studia je ve všech případech uvedena pro studenty s ruským občanstvím.

2.4.1 Lomonosovova univerzita

Začneme univerzitou umístěnou na prvním místě žebříčku. Ačkoli hlavní stránky univerzity působí moderně, hledání výsledků přijímacích řízení na konkrétních fakultách se ukázalo být velmi zmatečné až nemožné, jako příklad zde uvedeme stránky Filologické fakulty, které rozhodně dobře nerepresentují nejprestižnější univerzitu v zemi. Ovšem první obor si vezmeme právě z nich.

Jako reprezentativní vzorek zde byl vybrán obor Ruský jazyk a literatura⁶⁵. Bylo nabídnuto 76 neplacených míst, z toho 52 pro prezenční studium a 24 pro kombinované⁶⁶. Počet placených míst bylo 7 pro prezenční formu a 5 míst pro kombinovanou formu studia. Počet podaných přihlášek k prezenčnímu studiu bylo 289 a ke kombinovanému 166. Fakulta stanovila podmínku složení JSZ z předmětů ruský jazyk, literatura, cizí jazyk a dějepis, přičemž požadované minimální získané body odpovídaly minimálním bodům JSZ potřebným

⁶⁴ Zde jsou myšleni studenti, kteří si studium hradí sami. S univerzitou sepisují smlouvu.

⁶⁵ *Prijemnaja komissja* [online]. [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: <https://www.philol.msu.ru/~pk/>
Pokud neuvedeno jinak, informace k tomu to oboru pochází z tohoto zdroje.

⁶⁶ Zde je tím myšleno заочно-очная verze studia

k úspěšnému složení této zkoušky. Nejnižší počet bodů k získání neplaceného místa bylo 318 bodů⁶⁷. Cena za rok studia činila 391 050 RUB⁶⁸.

Další obor je Aplikovaná matematika a informatika. Celkově nabízí 306 neplacených míst a 103 placených⁶⁹. Tento obor má stanovené navíc minimální body z JSZ, které umí uchazeč získat, a to 60 bodů z profilové matematiky, 55 bodů z fyziky, 65 bodů z informatiky a IKT a 60 bodů z ruského jazyka.⁷⁰ Nejnižší potřebné body na získání bezplatného místa bylo 451 v první vlně a 440 ve druhé, a na placené místo 275 bodů⁷¹. Cena za rok studia byla 391 050 RUB.

Obor Žurnalistika nabízel pro rok 2020 celkem 180 neplacených míst a 120 placených.⁷² Zde bylo potřebné skládat JSZ z předmětů ruský jazyk, literatura, cizí jazyk a společenské vědy, zde opět stačilo dosáhnout minimálních bodů, které jsou potřebné k složení JSZ. Navíc ovšem musí složit doplňující zkoušku, kterou sestavuje fakulta.⁷³ Nejnižší potřebné body k získání neplaceného místa bylo 352 bodů pro rok 2020 a pro placené 290 bodů⁷⁴. Cena za rok studia v roce 2019 byla 391 050 RUB.

Na oboru Ekonomie bylo pro rok 2020 bylo nabízeno 170 neplacených a 105 placených míst. I zde byly potřebné JSZ z určitých předmětů, a to 36 z ruského jazyka, 22 z cizího jazyka, 65 z matematiky, a také složit doplňkovou zkoušku z matematiky alespoň na 50 bodů. Nejnižší počet bodů, kterých musel uchazeč dosáhnout, aby mohl požádat o smlouvu a nastoupit na placené místo, bylo 265 bodů. Na získání neplaceného místa bylo potřebných 330 bodů. Zde stojí rok studia 470 000 RUB ročně.⁷⁵

⁶⁷ *Prochodnyje bally v 2019 godu na bjudžetnyje mesta* [online]. [cit. 2020-09-26]. Dostupné z: <https://www.msu.ru/entrance/pr-b-2019.php>

Pokud neuvedeno jinak, informace pro tuto kategorii platí pro všechny obory Lomonosovovy univerzity.

⁶⁸ *Central'naja prijemnaja komissija MGU imeni M.V.Lomonosova* [online]. [cit. 2020-05-08]. Dostupné z: <http://cpk.msu.ru/legal/prices/2019>

Informace o školném pro Lomonosovovu univerzitu u všech oborů pochází z tohoto zdroje.

⁶⁹ *Prijemnaja komissija VMK MGU: Napravlenija podgotovki i količestvo mest* [online]. [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: https://pk.cs.msu.ru/bak_past_passing_score

⁷⁰ *Prijemnaja komissija VMK MGU: Vstupitel'nyje ispitanija i minimal'nyje bally* [online]. [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: https://pk.cs.msu.ru/bak_exams

⁷¹ *Prijemnaja komissija VMK MGU: Prochodnyje bally prošlych let* [online]. [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: https://pk.cs.msu.ru/bak_past_passing_score

⁷² *Bakalavriat po napravleniju podgotovki "Žurnalistika"* [online]. [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: <http://www.journ.msu.ru/education/bachelor/>

⁷³ *Minimal'nyje bally* [online]. [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: http://www.journ.msu.ru/entry/admission/minimal_bally.php

⁷⁴ *Postuplenije: Bakalavriat* [online]. [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: <http://www.journ.msu.ru/entry/admission/>

⁷⁵ *Obrazovatel'naja programma "Èkonomika"* [online]. [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: <https://www.econ.msu.ru/entrance/bachelor/2020/>

A posledním oborem z Lomonosovovy univerzity je Biologie. Zde bylo pro rok 2020 nabízeno 157 neplacených a 69 placených míst. Uchazeč musel skládat JSZ skládat z ruského jazyka alespoň na 36 bodů, z matematiky na 27 bodů, chemie na 36 bodů a biologie 36 bodů. Kromě těchto podmínek, bylo navíc nutné složit doplňkovou zkoušku z biologie od dané fakulty.⁷⁶ V roce 2019 bylo pro získání neplaceného místa nejméně 437 bodů, a na placené místo 294 bodů. Ročné školné zde činilo 435 970 RUB.⁷⁷

Jak si můžeme všimnout, nejdražší studium je skutečně na Ekonomické fakultě. To částečně potvrzuje tvrzení společnosti RAEX, které uvádí jako obecně nejnákladnější studium na školách s ekonomickým zaměřením.⁷⁸

2.4.2 Moskevský fyzikálně-technický institut

Univerzita, která se umístila na druhém místě podle žebříčku společnosti RAEX, byla mnohem otevřenější a přístupnější k získávání informací. Informace nebyly dostupné všechny, ale za to byly seřazeny do velmi přehledné tabulky. Informaci, kterou lze považovat za důležitou, a kterou se nepodařilo nalézt, byl počet přijatých uchazečů, kteří si studium musí financovat sami.

Prvním zkoumaným oborem byla Aplikovaná matematika a informatika.⁷⁹ Na neplacená místa se hlásilo celkem 399 uchazečů, z nichž bylo přijato 22. Nejnižší počet bodů z JSZ byl 289, a v případě placeného studia se jednalo o 231 bodů. Co se týká financování studia, tak tato univerzita rozděluje studijní programy do tří skupin, přičemž každá z nich je jinak finančně zatížena. Cena za rok studia se zvyšuje u každého vyššího stupně vzdělání. Tento konkrétní obor spadá do první a nejlevnější kategorie. Cena za rok studia v bakalářském programu je 270 000 RUB. V případě magisterského studia sice zůstává cena stejná, ovšem při posledním stupni vzdělání, které univerzita nabízí, aspirantura, je již cena 320 000 RUB za rok.

Druhý zkoumaný obor byla Informatika a počítačové inženýrství. Zde se hlásilo na neplacená místa 306 uchazečů a bylo přijato 28. Nejnižší body JSZ na neplacené místo bylo

⁷⁶ *Biologičeskij fakul'tet: Bakalavriat* [online]. [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: <http://www.bio.msu.ru/doc/index.php?ID=580>

⁷⁷ *Biologičeskij fakul'tet: Zaključenije dogovora na obučenije* [online]. [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: <http://www.bio.msu.ru/doc/index.php?ID=322>

⁷⁸ *Top-100 vuzov Rossii* [online]. [cit. 2020-08-24]. Dostupné z: https://raex-rr.com/education/universities/rating_of_universities_of_russia#table

⁷⁹ *Statistika prijema v 2019 godu* [online]. [cit. 2020-08-07]. Dostupné z: https://pk.mipt.ru/bachelor/statistics/2019_statistics/

Prikaz o stoimosti obučenija [online]. [cit. 2020-08-07]. Dostupné z: [https://mipt.ru/sveden/files/Stoimost_obuch_12.04.2019\(2\).pdf](https://mipt.ru/sveden/files/Stoimost_obuch_12.04.2019(2).pdf)
Všechny informace k této škole pochází z těchto dvou zdrojů.

392 a na placené 364 bodů. Ačkoli tento obor již spadá do druhé kategorie, cena za rok studia v bakalářském programu zůstává 270 000 RUB. Změna nastává v magisterském programu, kde se zvyšuje na 285 000 RUB. Aspirantura taktéž vychází na 320 000 RUB.

Třetím oborem je Aplikovaná matematika a fyzika. Počet uchazečů na tento obor činilo 497 a bylo přijato 178. Nejnižší počet bodů JSZ bylo 300 u neplacených míst a 250 bodů u placených. I tento obor vyšel platící studenty na 270 000 RUB ročně.

Na obor Biotechnologie se hlásilo 126 uchazečů a přijato bylo pouze 15. Nejvyšší potřebné body JSZ byly 294 na neplacené a 261 na placené místo. Cena za rok bakalářského studia také vyšla na 270 000 RUB.

Poslední obor, a to Počítačová bezpečnost, přijal pouze 10 uchazečů z 231. Nejvyšší počet bodů JSZ činilo 284 na neplacené a 250 na placené místo. Cena za rok studia bylo 270 000 RUB.

Jako zajímavou informací navíc bylo celkový počet přihlášených a počet neplacených míst, pro celou univerzitu. Bylo to 6641 přihlášek a 826 neplacených míst. Zde je vidět, že konkurence na naplacená místa je vysoký.

Jak si můžeme povšimnout, všechny bakalářské obory, ať už spadaly do první či druhé kategorie byly stejně finančně zatíženy. Třetí skupina, která nebyla mezi těmito 5 příklady zastoupena, se finančně liší ve všech úrovních studia. V bakalářském programu stál rok studia 315 000 RUB, v magisterském 330 000 RB a v aspirantuře 375 000 RUB. Mezi obory, které se řadí do této skupiny patří například Jaderná fyzika a technologie, Technická fyzika či Balistika a hydroaerodynamika.

Při získávání informací o oborech na této univerzitě se vyskytlo více kompilací. Jednak nebylo možné najít celkový počet přihlášek, ale také se bohužel nepodařilo dohledat informace pro rok 2019. Z dostupných zdrojů se povedlo získat informace pro rok 2019 pouze v kategorii nejvyšších bodů pro neplacená místa.

2.4.3 Národní výzkumná jaderná univerzita

Na třetím místě v hodnocení se umístila tato odborněji zaměřená univerzita. Bohužel se nepodařilo dohledat informace k roku 2019, takže všechny až na jeden údaj jsou platné pro rok 2020. Pro rok 2019 platí údaje o nejvyšším počtu bodů na získání neplaceného místa. Mezi neznámé údaje patří naneštěstí o celkový počet přihlášek.

V roce 2020 bylo vydáno nařízení, které stanovuje pro tuto univerzitu minimální počet bodů JSZ, který je potřebný k získání placeného místa, to se týká jak bakalářského programu, tak i odborné specializace. Pro Moskvu, a prezenční formu studia, byla tato hranice stanovena na 200 bodů.⁸⁰

Prvním oborem je Aplikovaná matematika a informatika. Pro rok 2020 plánují přijmout na neplacená místa 30 studentů⁸¹ a na placené místo 15 studentů⁸². V roce 2019 byl nejnižší počet získaných bodů na neplacené místo 284.⁸³ Studenti, kteří si studium hradí sami, zaplatí ročně 243 400 RUB.⁸⁴

Jako druhý příklad je uvedena Jaderná fyzika a technologie. Na tento obor plánují přijmout bezplatně 74 studentů a 60 těch, kteří si musí studium financovat z vlastních zdrojů. Nejnižší body v roce 2019 na neplacené místo činily 276 bodů. Roční školné za tento obor činí 317 200 RUB.

Na obor Informační bezpečnost plánují přijmout na neplacená místa 40 studentů a 30 na placená. V roce 2019 byly nejnižší body na přijetí na neplacené místo 296 bodů. Cena za rok studia je 273 800 RUB.

Obor Elektronika a nanoelektronika plánuje přijmout 25 studentů na neplacená místa a na placená 10 studentů. Nejnižší počet bodů na neplacené místo bylo v roce 2019 275. Cena za rok studia je 273 800 RUB.

Posledním příkladem je specializovaný obor Jaderné reaktory a materiály. Zde plánují přijmout 20 studentů na neplacená místa a 10 na placená. Počet minimálních bodů na neplacené místo platí pro rok 2020 a činí 272 bodů. Cena za rok studia je 317 200 RUB.

⁸⁰ *Vypiska iz protokola No.3 zasedaniya prijemnoj komissii* [online]. [cit. 2020-08-10]. Dostupné z: https://admission.mephi.ru/content/public/uploads/documents/baccalaureate/doc/vypiska_iz_zasedaniya_pk.pdf

⁸¹ *Količestvo mest (g. Moskva)* [online]. [cit. 2020-08-10]. Dostupné z: <https://admission.mephi.ru/admission/baccalaureate-and-specialty/education/moscow>
Informace z tohoto zdroje jsou platné pro tuto kategorii na všech oborech této univerzity.

⁸² *Platnoje obučeniye* [online]. [cit. 2020-08-10]. Dostupné z: <https://admission.mephi.ru/admission/baccalaureate-and-specialty/education/paid-formation>
Informace z tohoto zdroje jsou platné pro tuto kategorii na všech oborech této univerzity.

⁸³ *Prohodnyje bally prošlych let* [online]. [cit. 2020-08-10]. Dostupné z: <https://admission.mephi.ru/admission/baccalaureate-and-specialty/exams/previous-years>
Informace z tohoto zdroje jsou platné pro tuto kategorii na všech oborech této univerzity.

⁸⁴ *MIFI: Obrazovatel'nyje programmy 2020* [online]. [cit. 2020-08-10]. Dostupné z: https://admission.mephi.ru/content/public/uploads/documents/obr_programms_11-04-.pdf
Informace z tohoto zdroje jsou platné pro tuto kategorii na všech oborech této univerzity.

2.4.4 Petrohradská státní univerzita

Jako čtvrtou v pořadí se umístila univerzita mimo hlavní město. Dohledávání informací na stránkách této univerzity bylo velmi snadné a uživatelsky přívětivé. Informace pro tuto univerzitu byly platné pro rok 2019.

Prvním oborem k rozebrání je Aplikovaná matematika a informatika se zaměřením Moderní programování. Zde bylo přijato 25 uchazečů na neplacené místo z 1484 uchazečů. Na placené místo to bylo 8 přijatých z 230. Minimální počet bodů na neplacené místo byl 297, a na placené 253.⁸⁵ V případě placeného studia vyšel rok na 208 700 RUB.⁸⁶

Druhým je obor Chemie, kde na neplacené místo přijali 50 uchazečů z 555, a na placené místo 4 z 65. Nejnižší body na placené místo byly 273 a na placené 231 bodů. Cena za rok studia činila 281 300 RUB.

Na obor Sociologie se zaměřením Sociologické práce bylo přijato na neplacené místa 15 uchazečů z 196 a na placené 4 z 31. Nejnižší potřebné body na neplacené místo bylo 257 a na placené 198. Rok studia stál 198 500 RUB.

Na obor Design, se zaměřením Design prostředí bylo přijato 5 uchazečů z 70 na neplacené místo a 2 z 33 na placené. Nejnižší počet bodů na neplacené místo činil 432, a na placené 309 bodů. Cena za rok studia zde činilo 304 600 RUB.

Posledním vybraným oborem byla Lingvistika se zaměřením na Německý jazyk. Zde bylo přijato 5 uchazečů z 1514 na neplacené místo, a na placené 4 z 485. Nejnižší počet bodů na neplacené místo činilo 293, a na placené 235. Cena za rok studia byla 309 100 RUB.

2.4.5 Nižněnovgorodská státní univerzita

Tato univerzita se umístila na 30. místě žebříčku. Mezi údaje, které se nepovedlo dohledat, patří počet uchazečů jak na neplacená, tak na placená místa. Taktéž bohužel bylo nejednoznačné, jestli minimální počet bodů na přijetí platí pro neplacená či placená místa, anebo pro oboje zároveň. Stejný problém se vyskytl i u minimálního počtu bodů z daných předmětů u JSZ. Počet nabízených neplacených míst je celkový, tudíž jsou v něm zahrnuty i

⁸⁵ *Informacija o rezul'tatach prijema na obučenje v SPBGU po obrazovatel'nyh programmam bakalavriata i specialiteta v 2019 godu* [online]. [cit. 2020-08-10]. Dostupné z: https://abiturient.spbu.ru/files/2019/bak/priem_bac_spec_2019.pdf

Informace z tohoto zdroje jsou platné pro tyto kategorie na všech oborech této univerzity.

⁸⁶ *Razmery platy za okazanie uslugi "Realizacija osnovnyh obrazovatel'nyh programm vysšego obrazovanija po urovnju bakalavriat"* [online]. [cit. 2020-08-10]. Dostupné z: https://abiturient.spbu.ru/files/2019/bak/cost_bac_spec_2019.pdf

Informace z tohoto zdroje jsou platné pro tyto kategorie na všech oborech této univerzity.

místa pro postupující na základě jiných práv a kvót. Všechny místa jsou uvedena pro bakalářskou úroveň a prezenční typ studia.

Jako první si představíme Aplikovanou matematiku a informatiku. Zde bylo nabízeno 80 neplacených míst⁸⁷ a 60 placených⁸⁸. Minimální počet bodů byl 231.⁸⁹ Z konkrétních předmětů u JSZ bylo nutné získat z matematiky 27 bodů, fyziky 36 bodů a ruského jazyka 40 bodů.⁹⁰ Cena za rok studia je 122 500 RUB.⁹¹

Druhým oborem je Žurnalistika. Zde bylo nabídnuto 17 neplacených míst a 100 placených. Minimální počet potřebných bodů byl 265. JSZ bylo nutné skládat z literatury, a to na minimálně 35 bodů, ruského jazyka na 40 bodů a cizího jazyka na 22 bodů. Cena za rok studia byla 137 000 RUB.

Třetím oborem je Radiofyzika, kde nabízeno 75 neplacených míst a 40 placených. Na přijetí bylo nutné získat minimálně 193 bodů. Potřebné body z JSZ činily 40 bodů z fyziky, 27 z matematiky a 40 z ruského jazyka. Cena za rok studia byla 137 000 RUB.

Na studijním oboru Ekonomie bylo nabídnuto 20 neplacených míst a 350 placených. Nejnižší počet požadovaných bodů byl 247. Z předmětů JSZ bylo nutné získat alespoň 27 bodů z matematiky, 44 bodů z společenských věd a 40 bodů z ruského jazyka. Cena za rok studia činila 125 000 RUB.

Posledním oborem je Biologie, u kterého bylo nabídnuto 90 neplacených míst a 70 placených. Nejnižší počet potřebných bodů na přijetí bylo 218 (217). Z předmětů JSZ bylo potřebných 40 bodů z biologie, 27 bodů z matematiky a 40 bodů z ruského jazyka. Cena za rok studia byla 137 000 RUB.

⁸⁷ *Plan prijema na NNGU im. N.I. Lobačevskogo v 2019 godu na bjudžetnyje mesta* [online]. [cit. 2020-08-12]. Dostupné z: http://www.unn.ru/site/images/docs/priem/2019/Plan/2019_Plan_Bak_ochn.pdf

Informace z tohoto zdroje jsou platné pro tuto kategorii na všech oborech této univerzity.

⁸⁸ *Količestvo mest na obučenije po dogovoram* [online]. [cit. 2020-08-12]. Dostupné z:

http://www.unn.ru/site/images/docs/priem/2019/Plan/PlanPr_Vneb_Mag.pdf

Informace z tohoto zdroje jsou platné pro tuto kategorii na všech oborech této univerzity.

⁸⁹ *Prochodnyje bally — 2019* [online]. [cit. 2020-08-12]. Dostupné z:

http://www.unn.ru/site/images/docs/priem/proh_ball/prohod_ball_2019.pdf

Informace z tohoto zdroje jsou platné pro tuto kategorii na všech oborech této univerzity.

⁹⁰ *Minimal'nyje bally, sootvetstvjuščije uspešnomu prochoždeniju vstupitel'nyh ispitanij* [online]. [cit. 2020-08-12]. Dostupné z: http://www.unn.ru/site/images/docs/priem/2019/Min.ball_2019.pdf

Informace z tohoto zdroje jsou platné pro tuto kategorii na všech oborech této univerzity.

⁹¹ *Stoimost' obučenija* [online]. [cit. 2020-08-12]. Dostupné z:

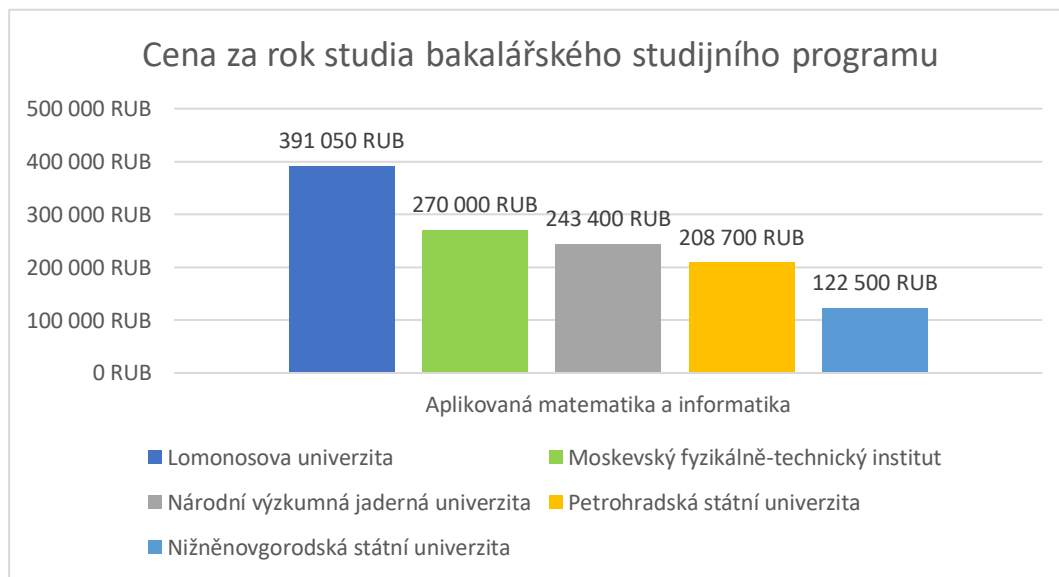
http://www.unn.ru/site/images/docs/priem/2019/2019_Stoimost_VO.pdf

Informace z tohoto zdroje jsou platné pro tuto kategorii na všech oborech této univerzity.

2.4.6 Srovnání

Výše jsme si uvedli příklady z 5 různých univerzit, a nyní se podíváme blíže na vybrané aspekty. Jak jsme si mohli všimnout, cena za studium může být ovlivněna umístěním univerzity, a jejím postavením na žebříčku. Pokud se budeme bavit konkrétně, tak Lomonosovova univerzita má roční školné, které se pohybuje okolo 390 000 RUB. Zde se dá předpokládat, že těžší také z toho, že je umístěna v hlavním městě. Nicméně i tak je to výrazně více, než požadují ostatní univerzity, které se v hodnocení umístily těsně za ní. Moskevský fyzikálně-technický institut, který je v žebříčku hned na druhém místě, a je také situován v Moskvě, má již nižší školné asi o 120 000 RUB. Obdobně je na tom Národní výzkumná jaderná univerzita, která alespoň u vybraných oborů, drží výši školného pod 320 000 RUB. A to je stále výrazně méně než nejnižší školné u vybraných oborů na Lomonosovově univerzitě. Na Petrohradské státní univerzitě měla nejnižší školné z 5 příkladů Aplikovaná matematika a informatika a to 208 700 RUB. Oproti Lomonosovově univerzitě je to poměrně velký a překvapující rozdíl.

Pro porovnání s vedoucími univerzitami je zde Nižněnovgorodská státní univerzita, která se umístila na 30. místě v žebříčku. Propad ve výši školného je velmi jasně vidět. Z vybraných oborů stál nejdražší 137 000 RUB ročně. Při porovnání s Lomonosovovou univerzitou, je rozdíl zřejmý.

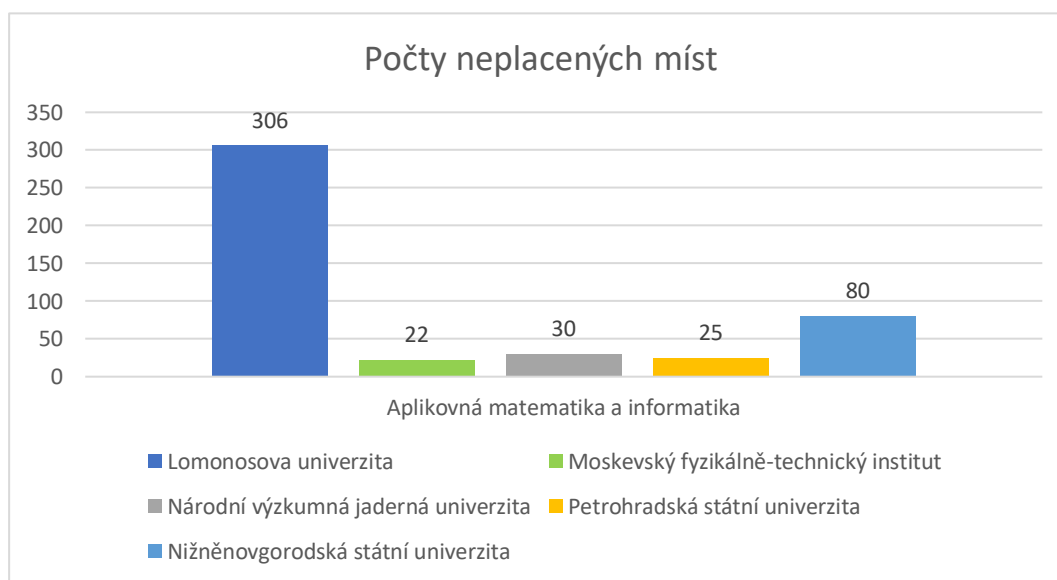
Graf 1: Cena za rok studia bakalářského studijního programu

V tomto grafu se můžeme konkrétně podívat na finanční rozdíl za rok studia na univerzitách. Pro porovnání je použit obor Aplikovaná matematika a informatika, který byl porovnáván skrz všech 5 univerzit.

Druhou věcí, které jsme si rozhodně mohli všimnout, je poměrně nízký počet nabízených neplacených míst pro studenty. Ačkoli některé čísla mohou na první pohled působit opačně, jako například 306 neplacených míst, které nabízí pro obor Aplikovaná matematika a informatika na Lomonosovově univerzitě. Ačkoli se nepodařilo najít počet přihlášek, tak vzhledem k tomu, že se jedná o nejlépe hodnocenou univerzitu, lze předpokládat, že i samotný zájem o tato místa bude odpovídat prestiži, kterou má tato univerzita. Velký počet nabízených míst je ovšem vyvážen větší konkurencí.

Pokud se podíváme na zbývající univerzity, počet nabízených neplacených míst rapidně poklesne. Zbývající VŠ v Moskvě a Petrohradě nabízejí mezi 22–30 místy. Více míst nabízí ještě Nižnij Novgorod a to 80 neplacených míst.

Zde si opět můžeme přiblížit situaci na grafu právě pro obor Aplikovaná matematika a informatika. Jak si můžeme všimnout, 306 neplacených míst, které nabízí Lomonosovova univerzita svým počtem značně vyniká.

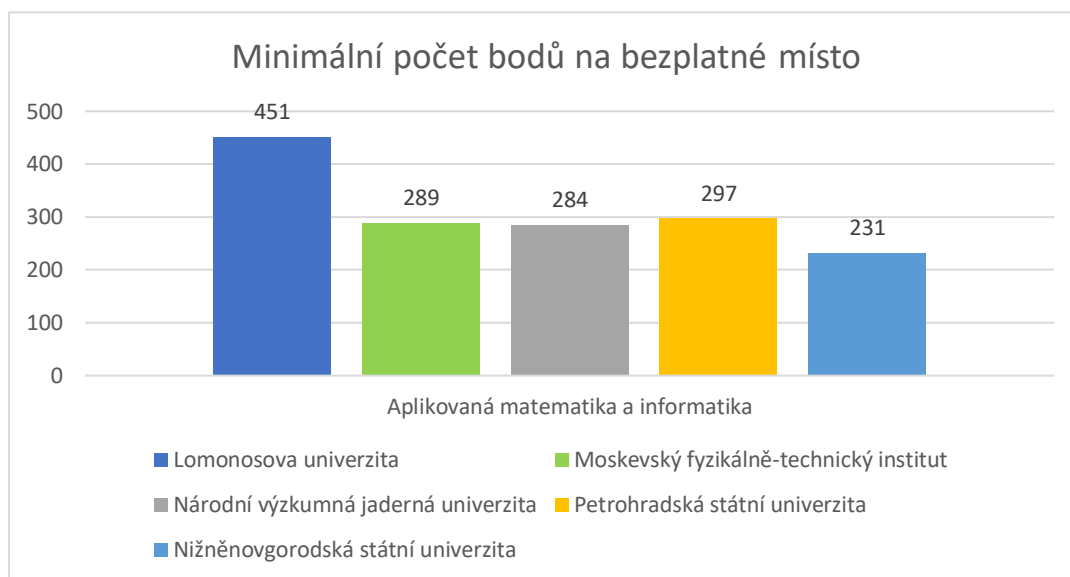

Graf 2: Počty neplacených míst

V neposlední řadě si můžeme ještě všimnout minimálního počtu bodů nutného k přijetí. Na Lomonosovově univerzitě byla hranici 451 bodů. Oproti tomu požadované body ostatních univerzit nepřekročily hranici 300 bodů, konkrétně se jejich výše pohybovala mezi 231 a 297 body. Nejnížší potřebný počet bodů k přijetí bylo na Nižněnovgorodské státní univerzitě. K potřebným bodům, se také vztahuje podmínka některých škol, na získání určitých minimálních bodů z konkrétních předmětů JSZ. Tato informace pro obor Aplikovaná matematika a informatika se podařila dohledat pro Lomonosovovu univerzitu a Nižněnovgorodskou státní univerzitu. Vyšší nároky měla Lomonosovova univerzita, kde

například bylo nutné z matematiky a ruského jazyka získat víc než 60 bodů. Oproti tomu na Nižněnovgorodské univerzitě to bylo 27 bodů z matematiky a 40 z ruského jazyka.

V následujícím grafu vidíme celkové minimální počty bodů pro přijetí na neplacené místo. Stejně tak, jak se Lomonosovova univerzita vyjímalala počtem neplacených míst, tak i zde vyčnívá vysokým počtem potřebných bodů na získání onoho neplaceného místa. Je vidět, že bez mimoškolních zásluh či složení JSZ z více předmětů⁹² bylo nemožné získat neplacené místo na tomto oboru na Lomonosovově univerzitě.

Graf 3: Minimální počet bodů na bezplatné místo

Na nutnost skládat JSZ z konkrétních předmětů se dá nahlížet z více stran. Lze to považovat za výhodu. Například to usnadní přijímací řízení pro studenty, protože nemusí skládat žádné dodatečné zkoušky. Taktéž je to z organizačních důvodů snadnější i pro dané vysoké školy. Na druhou stranu tato varianta není moc výhodná pro studenty, kteří si nejsou zcela jisti, kam chtějí nastoupit na VŠ, nemají vybraný konkrétní obor, nebo se jen nemohou rozhodnout. Pokud by se student hlásil na více univerzit s různým zaměřením, například na jeden humanitní obor a druhý s technickým zaměřením, mohl by narazit na problém, kde oba obory vyžadují JSZ z různých předmětů. Ačkoli je možné skládat zkoušky JSZ z více než 4 předmětů, nelze rozumně předpokládat, že si toto možnost vybere většina studentů. Student si tedy musí včas vybrat budoucí zaměření studia a začít se připravovat na konkrétní zkoušky JSZ.

Na základě získaných informací si lze dovodit, že dostat se na neplacené místo na vysoké škole je obtížné nejen z důvodu vysoké konkurence, ale i kvůli obecně velmi vysokým nárokům v přijímacím řízení. Pro studenty by nebylo špatné zvážit i jiné vysoké školy než ty, které bývají

⁹² JEGÈ [online]. [cit. 2020-07-20]. Dostupné z: <https://www.mos.ru/city/projects/students/ege/>

označovány jako nejlepší v různých žebříčkách univerzit. Podmínky pro přijetí mohou být mírnější a pokud se nedostanou na neplacené místo, existují i VŠ, kde se roční školné pohybuje ve výrazně nižších částkách.

3 Shrnutí

V první kapitole jsme se seznámili s termínem motivace a jedněma z mnoha možných druhů jejího rozdělení. Uvedli jsme si tři konkrétní možnosti, které byly blíže rozebrány.

V druhé části jsme se zabývali vzděláním v Ruské federaci. Prvně jsme se zaměřili na státní orgány, které jsou zodpovědné za vzdělávání.

Dále jsme se seznámili s vzdělávacím systémem RF od jeslí po univerzitu. Dozvěděli jsme se více o stupních vzdělávání, tak jako o celostátních zkouškách, které jsou povinným ukončením 9. a 11. třídy. Ujasnili jsme si důležitost výsledků JSZ pro absolventy 11. třídy, kteří chtějí postoupit na vysokou školu. Mimo to jsme se okrajově seznámili s odbornými školami, které slouží k přípravě odborných pracovníků, a na které mohou žáci nastoupit jak po 9. ale i po 11. třídě. Nakonec jsme se zaměřili na vysoké školy, přijímací řízení a organizační věci s tím spojené.

V poslední části jsme si ukázali žebříček 100 nejlepších univerzit v RF a tam se na konkrétních případech blíže seznámili s podmínkami přijetí na různé obory na různých VŠ. Zjistili jsme, že některé univerzity mohou upravovat podmínky pro přijetí a výši školného na základě jejich geografického umístění, tak jako podle umístění na žebříčku.

Díky informacím jak o systému vzdělávání v RF, tak i o přijímacím řízení na VŠ, si nyní můžeme blíže představit situaci, ve které se ocitají mladí lidé při výběru univerzity. A možná také blíže pochopíme důvody, proč se rozhodli opustit rodnou zemi a studovat v zahraničí, potažmo v České republice.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 Tvorba dotazníku

4.1 Úvod

Primárním důvodem k vytvoření dotazníku bylo zjištění motivace mladých lidí, konkrétně studentů, pro studium mimo svou rodnou zemi, a tedy přesněji, proč se rozhodli studovat v České republice. Cílovou skupinou dotazníku byli studenti ruské národnosti, kteří studují, nebo studovali, v České republice.

Mezi vysokými školami jsou zastoupené jak veřejné vysoké školy, tak i soukromé. Vyšší odborné školy a jazykové školy zaměřené pouze na výuku cizího jazyka, konkrétně češtiny, byly vyloučeny. Premisa, kterou má dotazník potvrdit či vyvrátit, je, že ruští studenti jezdí studovat do ČR především kvůli možnosti bezplatného studia na veřejných vysokých školách.

4.2 Sběr dat

Dotazník měl, jak pro usnadnění zpracování, tak i pro lepší distribuci mezi respondenty, pouze elektronickou formu a otevřený k odpovědím byl od 25.11.2019 do 22.02.2020. Na jeho vytvoření byly využity Formuláře Google.

Cílovou skupinou byli převážně mladí lidé a studenti, proto byly pro získávání respondentů využity sociální sítě jako Facebook, a také VKontakte. Na daných platformách byly využity jak skupiny studentů vysokých škol a jednotlivých fakult, tak i ty velké, ve kterých se sdružuje vyšší počet lidí ruské národnosti, čímž se potenciálně rozšiřoval okruh studentů, ke kterým se dotazník mohl dostat.

Protože bylo cíleno konkrétně na ruské studenty, byly k dispozici vždy dva dotazníky. Jeden v češtině a druhý, o stejném obsahu, přeložený do ruského jazyka. O tomto bylo rozhodnuto po uvážení, že někteří studenti mohou být v ČR pouze krátce, a tak mohou být více nakloněni k vyplnění dotazníku ve svém rodném jazyce. Ve všech případech byly vždy k dispozici obě verze, z čehož ve většině případů respondenti⁹³ využili dotazník český.

4.3 Obsah dotazníku

Dotazník byl rozdělen na několik částí, přičemž všechny, krom jedné, byly společné. Protože původní koncept zahrnoval i ruskojazyčné studenty ze zemí mimo RF, byla tam zařazena otázka na jejich rodnou zemi. Při jiné odpovědi, než RF jim byla nabídnuta možnost uvést svou rodnou zemi. Z důvodu nedostatečného počtu respondentů bylo od toho konceptu upuštěno.

⁹³ Respondenti zde jsou myšleni z konečného počtu všech použitých odpovědí.

V druhé části jsme zjišťovali základní informace o studiu respondentů: město studia, navštěvovanou univerzitu, aktuální ročník a semestr studia. Protože u mnoha respondentů chyběla kompletní odpověď, konkrétně často neuváděli semestr studia, bylo od rozřazení, navíc podle semestru upuštěno, a zůstala kategorizace jen podle typu studia (bakalářské, magisterské, doktorské, absolvent). Otázka týkající se navštěvované univerzity byla navíc ještě rozvinuta doplňující otázkou, zda při výběru VŠ hrála hlavní roli konkrétní vysoká škola či město studia.

Ze získaných odpovědí vyplynulo, že pro 32 studentů byla hlavním faktorem právě vybraná univerzita a pouze 19 jich vybíralo na základně města, ve kterém by studovali. Tato otázka měla možnost i volné odpovědi, které využili 4 respondenti. Dva odpovídající se shodli, že nejdůležitějším byl obor, kterému se chtějí ve svém studiu věnovat. Pouze jednomu respondentu nezáleželo na vysoké škole ani městě, ale vybíral podle toho, kam se dostane a až na druhém místě u něj byla vybraná fakulta. Taktéž jeden student odpověděl, že pro něj jsou prioritní životní náklady.

Ve třetí a hlavní části dotazníku jsme zjišťovali motivaci studentů pro studium v zahraničí a v ČR a také jejich plány po studiu. Otázka týkající se motivace ke studiu v zahraničí byla zařazena, s tím, že se mohou lišit důvody, proč chtějí studenti studovat v zahraničí anebo konkrétně v ČR. Jejich plány po studiu slouží k zjištění, zda plánují v ČR zůstat, nebo jestli jen využijí bezplatné studium a vycestují mimo ČR, či se vrátí do RF.

Poslední celek zahrnuje demografické otázky, sloužící k identifikaci složení respondentů jako je pohlaví a věková kategorie. Zcela na konci dotazníku měli respondenti prostor pro vložení poznámek či připomínek. Této možnosti využilo 9 odpovídajících, z toho jedna z odpovědí obsahovala rady týkající se gramatiky, a také návrhy, kde je možné nalézt více respondentů. Pouze ve dvou případech byly poskytnuty o něco rozsáhlejší odpovědi. Závěr obou se shodoval v tom, že Rusové se stěhují, nebo jedou na dlouhou dobu pryč, hlavně proto, aby zvýšili svoji životní úroveň, přičemž na vině je často politická nebo ekonomická situace v Rusku či jiné ruskojazyčné zemi.

4.4 Vyřazení odpovědí

Celkový počet získaných odpovědí z obou dotazníků byl 89, konkrétně 45 z české verze a 44 z ruské. Z toho počtu bylo potřebné vyloučit celkem 10 odpovědí, 3 z české verze a 7 z ruské. Odpovědi z českého dotazníku musely být vyřazeny kvůli chybnému nastavení dotazníku, kdy jim nebylo dovoleno odpovídat na hlavní části dotazníku. To bylo následně opraveno, a tato chyba se vyskytla pouze u těchto 3 odpovědí. V ruské verzi bylo nejčastějším

důvodem pro vyloučení nesplnění podmínky studia na vysoké škole, ve 4 případech bylo uvedeno studium na nižším stupni vzdělávání. V dalších odpovědích se jednalo o respondenty nestudující v České republice dlouhodobě, pravděpodobně se jednalo o výměnné studenty, kteří na základě své zkušenosti s českým školstvím vyplnili dotazník. A v neposlední řadě museli být vyloučeni ti, kteří nenavštěvují vysokou školu, ale jazykové kurzy či vyšší odbornou školu.

Po eliminování nevhodných odpovědí zůstalo 79 použitelných, a z nich bylo pro tuto studii relevantních jen 55. Relevantními odpověďmi jsou míněny odpovědi respondentů pocházejících pouze z Ruska. Jak již bylo dříve zmíněno, v prvotním návrhu se počítalo i s odpověďmi respondentů z ruskojazyčných zemí, při analýze dat bylo zjištěno, že do studie nemohou být začleněni, a to z důvodu jejich nedostačujícího počtu. Respondentů z Běloruska, Ukrajiny a Kazachstánu bohužel nebylo tolik, aby vytvořili dostatečně velký reprezentativní vzorek. Jejich odpovědi tedy musely být vyřazeny z důvodu, že výsledky by byly zkreslené, právě kvůli nízkému počtu.

Z relevantních odpovědí měli být také vyloučeni respondenti, kteří špatně vyplnili ročník a semestr studia. Spolu s nimi měli být vyloučeni i absolventi, protože v prvotním konceptu studie nepatřili do cílové kategorie. Tou měli být pouze aktivní studenti. K rozšíření cílové skupiny došlo na základě upřednostnění zjištění motivace, která vedla k rozhodnutí ke studiu v České republice, a také obecně ke studiu v zahraničí, spíše než špatně vyplněná podotázka týkající se semestru studia. Potažmo totéž platí pro absolventy. Důležité byly jejich odpovědi ohledně faktorů, které je motivovaly k rozhodnutí pro studium v ČR. Naopak otázka, zda mají stále aktivní studium, či jej už dokončili, nebyla nakonec tolik relevantní. Kromě toho, bez těchto dvou skupin by bylo nutné z relevantního vzorku 55 ruských respondentů vyloučit ještě dalších 19 odpovědí, zůstalo by jich tedy pouze 36.

4.5 Složení respondentů

Analýza dat vychází z 55 respondentů, z nichž bylo 41 žen, 13 mužů a 1 osoba využila možnosti neuvádět své pohlaví. Všechny odpovědi byly samozřejmě anonymní, bez možnosti dohledat respondenty, a byly shromážděny pouze za účelem získání dat pro tuto práci, přičemž nebyly nikomu dále poskytnuty. Jediné identifikační údaje odpovídajících byly pohlaví, věk, město studia a univerzita.

U věku se neuvádělo přesné číslo, ale respondent vybíral z několika kategorií, byly to: 18–20, 20–25, 26–30, 31+. Nebyla zde zohledněna kategorie pro mladší 18 let, protože ve většině případů nastupují studenti na VŠ po střední škole, kdy se dá předpokládat, že žáci mají okolo

18–19 let. V případě, že by na VŠ nastoupil někdo mladší, vždy mohl na konci dotazníku využít prostor pro zanechání komentáře s jakýmkoli upřesněním.

Nejpočetněji zastoupenou skupinou respondentů bylo rozmezí 20–25 let, do kterého spadalo 29 lidí, následovala kategorie 18–20 let o počtu 14 respondentů, 26–30 let v počtu 10, a kategorii 31+ vybrali pouze 2 respondenti. Toto bylo zajímavé, protože v jednom případě se sice jednalo o absolventku, ale v druhém o studentku 1. ročníku bakalářského studia.

Respondentů studujících bakalářské studium bylo nejvíce, a to 31. Pouze 14 studentů uvedlo, že studují magisterské studium, a doktorandské studium bylo zastoupeno pouze 1 respondentem. Absolventi byli zastoupeni v počtu 8 odpovídajících. Pouze jeden respondent neodpověděl na otázku jakýmkoli přínosným způsobem. V dané otázce byl zjišťován typ studia a semestr, bohužel odpověď „lékařská“ nevyhovovala žádnému z kritérií.

Otázka bydliště nesměřovala směrem k bydlišti respondentů, ale k městu, ve kterém studují VŠ. Je zajímavé, že respondenti nestudovali pouze v Brně a v Praze, což bylo jedno z očekávání, ale že se dotazník dostal i k respondentům studujícím v jiných částech republiky. Brno bylo zastoupeno v počtu 40 a Praha na druhém místě s počtem 10 respondentů. Za České Budějovice to byli 2 respondenti, a následně po jednom respondentovi z Ústí nad Labem, Olomouce a Jindřichova Hradce.

Pro přehlednost a lepší orientaci v textu jsou použity zkratky vysokých škol.⁹⁴ Nejvyšší počet respondentů, 15, studuje na MUNI, na druhém místě je zastoupena také univerzita v Brně, a to VUT o počtu 11 studentů a za MENDELU – 10. Zastoupení zbývajících univerzit bylo poměrně nízké, z VŠE odpovídali 4 respondenti, z VFU⁹⁵ jen 3 studenti, po dvou respondentech z vysokých škol JU a VŠFS. A pouze jedna odpověď z každé školy se týkala UK, UP, NEWTON College, UJEP, VŠMVV, ČZU, Metropolitní univerzita Praha a Vysoká škola hotelová v Praze.

Při analýze získaných údajů vyplynula nesrovnalost, která není hned při prvním pohledu zřejmá. Jedná se o to, že jako místo studia uvedlo Prahu celkem 10 odpovídajících. Ovšem při součtu počtů studentů studujících univerzity v Praze, zjistíme počet o jedno vyšší. Toto nejpravděpodobněji nastalo, když respondent uvedl studovanou vysokou školu VŠE, která má

⁹⁴ *Přehled vysokých škol v ČR* [online]. [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/prehled-vysokych-skol-v-cr-3>

⁹⁵ Odpovědi do dotazníku byly shromažďovány ještě přes přijetí Veterinární a farmaceutické univerzity do MUNI, proto je zde uváděna jako samostatná univerzita.

hlavní sídlo v Praze, a reálně studuje Fakultu managementu VŠE, která sídlí v Jindřichově Hradci.

Většina studentů, konkrétně 36 z nich, se při výběru nerozhodovala mezi více zeměmi. Zbývajících 19 jich uvažovalo i o dalších zemích. Nejvíce zvažovanou zemí bylo Německo, dále USA a Kanada, v nízkém množství se opakovalo Švýcarsko, Norsko, Francie, Itálie či Rakousko. Jednotlivě se objevilo Polsko, Bulharsko, Švédsko, Spojené arabské emiráty, Finsko, Maďarsko, Španělsko, Austrálie a také obecná kategorie země EU s bezplatným školstvím. Celkově tedy v úvahu připadaly, až na výjimky, hlavně státy Evropy.

Z trojice nejpopulárnějších zemí, tedy Německa, USA a Kanady, vynikají právě dvě poslední. Zatímco v Německu je vysokoškolské studium na veřejných univerzitách nezpлатněno⁹⁶, o USA⁹⁷ a Kanadě⁹⁸ to neplatí. Na druhou stranu, univerzity často nabízejí různá stipendia, která mohou snížit částku školného. V USA je nutné se o stipendium přihlásit, většinou při podávání přihlášky. Konkrétní podmínky a výši stipendií si univerzity určují samy, přičemž některé mohou být dostupné pouze pro občany USA⁹⁹. V Kanadě¹⁰⁰ pak zrušili školné na vysokých školách pro studenty z nízkopříjmových rodin, aby bylo vzdělání dostupnější.

5 Hlavní část dotazníku

V této části se podrobně podíváme na poslední 3 nerozebrané otázky, ze kterých byly očekávány nejpřínosnější odpovědi z dotazníku pro tuto práci. Jako první zaznamenávali studenti a absolventi svou motivaci a faktory, které je motivovaly či ovlivňovaly při rozhodování o studiu v zahraničí. Pak následovala konkrétnější otázka týkající se studia v ČR, a na závěr otázka ohledně jejich plánů po studiu.

I přesto, že se otázka týkající se plánů po studiu může na první pohled zdát jako nadbytečná, je dobré se nad tím zamyslet z ekonomického hlediska. Stálo by totiž za zvážení vyhodnotit,

⁹⁶ *How Much Does it Cost to Study in Germany?* [online]. [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.topuniversities.com/student-info/student-finance/how-much-does-it-cost-study-germany>

⁹⁷ *How Much Does it Cost to Study in the US?* [online]. [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.topuniversities.com/student-info/student-finance/how-much-does-it-cost-study-us>

⁹⁸ *How Much Does it Cost to Study in Canada?* [online]. [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.topuniversities.com/student-info/student-finance/how-much-does-it-cost-study-canada>

⁹⁹ *How Much Does it Cost to Study in the US?* [online]. [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.topuniversities.com/student-info/student-finance/how-much-does-it-cost-study-us>

¹⁰⁰ FLOOD, Rebecca. *Canadian government makes tuition fees virtually free for poorer students* [online]. In: 26 February 2016 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/world/canadian-government-makes-tuition-fees-virtually-free-for-poorer-students-a6897721.html>

zda je pro stát výhodné i nadále podporovat bezplatné studium i pro cizince, kteří po studiu mohou, ale také nemusí zůstat.

Zde je nutné zmínit, že všeobecné tvrzení, ve kterém je vysokoškolské studium považováno za bezplatné, je sice známé, nicméně není zcela přesné. Z pohledu studentů by se sice jako bezplatné mohlo zdát, ovšem pouze do té doby, než student překročí standardní dobu studia svého programu o více než 1 rok.¹⁰¹ U bakalářského programu je standardní doba studia 3 roky, u navazujícího magisterského programu 2 roky a u magisterského programu 5 let. Doktorský studijní program trvá 4 roky a program Všeobecné lékařství 6 let.¹⁰² Po překročení je studentovi vyměřen poplatek podle aktuální výměry konkrétní VŠ pro daný akademický rok.

Co se týká financování, vysoké školy na základě Zákonu o vysokých školách mohou žádat o příspěvek na své fungování Ministerstvo školství, které žádost posoudí a určí výši příspěvku.¹⁰³ Tento příspěvek tvoří část celkového rozpočtu, se kterým VŠ operuje během roku. Při sestavování univerzitního rozpočtu tvoří sice příspěvek ministerstva velkou, ale ne jedinou část financování.¹⁰⁴

Stát, který takto financuje univerzity, předpokládá jejich nejen ekonomický přínos pro společnost. U většiny českých studentů lze očekávat, že pravděpodobně zůstanou, minimálně na nějakou dobu, v ČR. V budoucí práci využijí znalosti získané na vysoké škole a budou odvádět daně státu, který na ně přes Ministerstvo školství přispíval vysokým školám. Nicméně, lze toto předpokládat i u zahraničních studentů, pro které může být hlavní motivací pro studium v ČR pouze bezplatné vysokoškolské studium?

5.1 Motivace pro studium v zahraničí

Nyní si blíže rozebereme první ze tří klíčových otázek. Cílem bylo zjistit, proč jsou mladí lidé ochotni opustit svoji zemi kvůli studiu, byť jen třeba na pár let, a co je k tomu vede. Na prahu dospělosti to pro ně jistě nemohlo být jednoduché rozhodnutí, a o to jsou faktory, kvůli

¹⁰¹ *K poplatku za studium: Kdy začnu platit? Jak se doba studia počítá?* [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.muni.cz/studenti/poplatky/k-poplatku-za-studium-kdy-zacnu-platit-jak-se-doba-studia-pocita>
Informace jsou platné pro Masarykovu univerzitu.

¹⁰² *Co je to standardní doba studia?* [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.muni.cz/studenti/poplatky/co-je-to-standardni-doba-studia>
Informace jsou platné pro Masarykovu univerzitu.

¹⁰³ ČESKO. Zákon č. 111 ze dne 22. dubna 1998 zákon o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 39, Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111#cast2>

¹⁰⁴ WIESNEROVÁ, Ema. *Univerzita má nová pravidla sestavování rozpočtu* [online]. In: 6. března 2018 [cit. 2020-05-06]. Dostupné z: <https://www.em.muni.cz/udalosti/10322-univerzita-ma-nova-pravidla-sestavovani-rozpocetu2>

kterým se rozhodli tento poměrně razantní krok do neznáma podstoupit, zajímavější a přínosnější.

V rámci dotazníku se jednalo o otázku s možností vybrání vícero odpovědí, včetně volby dopsání vlastní poznámky. U nabídnutých odpovědí je riziko, že se do faktorů, které ovlivnily studenty nemusí nabídnutí možnosti zcela přesně trefit, také proto byli vyzváni, aby případně doplnili vlastní odpověď. Této možnosti využilo hned 5 respondentů, a jejich poznámkám je věnována část na konci této kapitoly.

Předem nabídnutých odpovědí bylo 8, jejich pořadí do dotazníku bylo vybráno náhodně a nemělo za cíl respondenty jakkoli ovlivnit. Vybírali z těchto odpovědí: možnost cestovat a poznávat cizí země, finanční nákladnost studia v rodné zemi, politické důvody, příbuzenstvo v cizině, hromadný nápad skupiny lidí, možnost lepšího uplatnění a seberealizace, získání dalšího vzdělání pro povolání, a stáže či výměnné programy.

Odpovědi vybranou nejvíce respondenty, a to hned 42 z celkového počtu 55, byla lepší možnost uplatnění a seberealizace. Pod tímto si lze představit jak snadnější nalezení práce, což je konkrétněji rozebráno níže, tak je i možná větší touha mladých lidí po volnosti a svobodě, a to nikoliv pouze politické. Konkrétně tuto odpověď lze chápat velmi ze široka, proto je velká škoda, že nedošlo k bližší specifikaci ze strany respondentů.

Druhou nejčastěji vybíranou volbou byla možnost cestovat a poznávat cizí země. Z výsledků lze vyčíst, že je to důležitým faktorem hned pro 31 studentů, což je stále nadpoloviční většina. Ukazuje se, že u mladých lidí je cestování a poznávání nových zemí oblíbené, a to i v dnešní době internetu, kdy si lze vyhledat informace či fotky prakticky odkudkoli. Když už se student rozhodne pro studium v cizí zemi, poznávání její kultury a památek se dá považovat za jistou formu bonusu a kompenzace za opuštění domova a domácího prostředí.

Trojici nejčastěji vybíraných odpovědí završuje možnost získání dalšího vzdělání pro povolání, nicméně zde již nepředstavuje nadpoloviční většinu hlasů. Tuto možnost vybralo 21 respondentů. Motivací k dalšímu vzdělání může být i snaha získání vyšší pracovní pozice. U pohovorů na vedoucí funkce bývá často vysokoškolské vzdělání výhodou, a některé firmy ho mohou přímo vyžadovat. S lepším pracovním místem bývá spojena i atraktivní finanční odměna, která může být v porovnání s průměrnou mzdou v RF až několikanásobně vyšší.

Na základě získaných údajů od Ruského statistického úřadu se dovíme, že průměrná měsíční mzda v RF za rok 2019 byla 47 867 RUB, to činí přibližně 14 194 CZK¹⁰⁵. Do průměrné mzdy se započítávají jak platy těch nejvýdělečnějších, tak i lidí s velmi nízkým příjmem. Z toho důvodu si zde uvedeme několik příkladů odvětví a jejich průměrný měsíční výdělek. Také je nutné uvést, že se jedná o hrubou mzdu.

V oblasti vzdělávání činila průměrná měsíční mzda 37 072 RUB (10 992 CZK). Zde nebyly konkrétně uvedeny rozdílné mzdy na různých stupních vzdělávání. V oblasti výroby počítačů, elektronických a optických zařízení činila průměrná měsíční mzda 53 982 RUB (16 007 CZK). Finanční a pojišťovací činnost oblast již vydělává měsíčně 103 668 RUB (30 740 CZK). Zde vidíme velký oproti výrobě oděvů, kde činí průměrná měsíční mzda 21 065 RUB (6 246 CZK).¹⁰⁶ Výše měsíčního výdělku se liší v závislosti na odvětví, a rozdíl mezi nimi může být markantní.

Co se týká nezaměstnanosti v RF, podle informací Světové banky pro rok 2019 klesla nezaměstnanost ve 3. čtvrtletí na 4,4 %.¹⁰⁷ Nezaměstnanost není příliš vysoká, tudíž absolventi mají šanci najít si práci. Je tedy možné, že je v jejich rozhodnutí odejít ovlivnily právě nízké měsíční výdělky.

Čtvrtou nejčastější odpovědí byly politické důvody, které uvedlo 18 studentů. Pouze 15 respondentů uvedlo jako jeden z faktorů finanční nákladnost studia v rodné zemi. Takové nízké číslo je vzhledem k finanční nákladnosti studia v RF překvapivé, nicméně bez analýzy výsledků otázky motivace pro studium přímo v České republice se z něj nebudou vyvozovat žádné konkrétnější závěry.

Jen 9 studentů zmínilo stáže či výměnné programy a 3 uvedli, že se jednalo o hromadný nápad skupiny lidí. Jedna poslední odpověď, kdy faktorem bylo příbuzenstvo v cizině, uzavírá celek předem nastavených odpovědí k výběru. Tím se dostáváme k potenciálně zajímavější části tohoto celku, a to k dopsaným odpovědím. Právě v nich očekáváme nejzajímavější a nejautentičtější odpovědi. Zde této možnosti využilo 5 respondentů, přičemž každá odpověď

¹⁰⁵ Údaje platné k 1.10.2020, kdy 1 CZK odpovídala 3.372 RUB. Platné pro všechny převody peněz v této kapitole.

¹⁰⁶ *Rynok truda, zanjatost' i zarabotnaja plata: Srednemesjačnaja nominal'naja načislennaja zarabotnaja plata rabotnikov organizacij po vidam èkonomičeskoj dejatel'nosti v Rossijskoj Federacii za 2000-2019 gg.* [online]. [cit. 2020-10-01]. Dostupné z: https://rosstat.gov.ru/labor_market_employment_salaries

¹⁰⁷ WORLD BANK GROUP. *WEAKER GLOBAL OUTLOOK SHARPENS FOCUS ON DOMESTIC REFORMS: RUSSIAN ECONOMIC REPORT* [online]. DECEMBER 2019 [cit. 2020-05-30]. Dostupné z: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/290511577724289579/pdf/Russia-Economic-Report-Weaker-Global-Outlook-Sharpens-Focus-on-Domestic-Reforms.pdf>

byla samozřejmě pouze jedenkrát. Nedošlo k případu, že by si odpovědi byly natolik podobné, aby se daly považovat či započítat jako stejná odpověď.

Jak jsme již zmínili výše, jeden z respondentů uvedl jako faktor pro vycestování do zahraničí celkovou situaci v Rusku a omezování svobody. Další oceňoval kvalitu evropského vzdělávání, avšak neuvedl, s kterou zemí to porovnával. Můžeme pouze spekulovat, nicméně vzhledem k obsahu této části je možné předpokládat, že Evropa byla pojata jako celek, což nám bohužel neposkytne žádné bližší informace. Jeden z respondentů vyjádřil konkrétní zájem o českou kulturu a jazyk. Tento konkrétní respondent uvedl stejnou odpověď i v další části dotazníku věnované motivaci pro studium v ČR. Pro jednoho z odpovídajících bylo přáním zvýšit svou životní úroveň a u posledního sehrálo roli, že jejich partner/partnerka je Čech/Česka.

5.1.1 Zhodnocení

Ze získaných výsledků můžeme vyčíst to, že důvodem respondentů pro opuštění rodné země je touha po lepším životě, která se u každého promítá jinak. Může to být např. přání po politické svobodě nebo možnost lepšího uplatnění v zahraničí. Ať už jsou důvody sociální, politické či ekonomické, rozhodně nelze žádný považovat za zanedbatelný. Lze rozumně předpokládat, že právě bez vážnějších důvodů, by mladí lidé k tomuto poměrně drastickému kroku nepřistoupili. Samozřejmě to nemusí platit pro všechny, každý člověk je individuální, a proto to pro některé mohlo být snadné rozhodnutí. Na druhou stranu pro některé se mohlo jednat o dlouze promyšlený krok, který ovlivnil nejen je, ale také jejich rodiny.

Uvedeme si jednu poznámku z konce dotazníku od respondenta ruské národnosti, jehož odpověď sice do průzkumu zařazena nemohla být, ale pro tento účel to není podstatné: „Jen bych chtěl říct, že obecně jsou hlavními důvody migrace Rusů ekonomická a politická situace, a ne nějaká kultura či seberealizace, lidé jen hledají lepší život.“¹⁰⁸ Jedná se pouze o osobní názor jedno konkrétního respondenta, nicméně závěry této části dotazníku se s tím v podstatě shodují.

5.2 Motivace studentů pro studium v ČR

V této části bude rozebrána hlavní část, ke které celý dotazník od začátku směřoval. Zde bude vyvrácena či potvrzena hypotéza, že ruští studenti jezdí studovat do ČR hlavně z důvodu bezplatného vysokoškolského vzdělání. Styl otázek zůstal zachován, tedy otázka s vícero

¹⁰⁸ „Просто хотел бы сказать, что вообще основные причины миграции русских – экономическая и политическая (закона), а не какая-нибудь там культура или самореализация, люди просто ищут лучшей жизни.“, překlad autora

možnými odpověďmi a možností napsání vlastní odpovědi. Předem nabídnuté odpovědi byly: možnost bezplatného studia na VŠ, příbuznost českého jazyka, kamarádi a známí, bezpečnost, politická svoboda a zájem o českou kulturu. Záměrně jich bylo nabídnuto méně než v předchozí otázce, aby byli respondenti více motivováni dopsat vlastní odpověď. Této možnosti ale využilo pouze 6 respondentů, tedy značně nižší množství, než bylo očekáváno. Jimi doplněné odpovědi budou opět rozebrány na konci této podkapitoly.

5.2.1 Analýza odpovědí

První místo v nejčastěji vybíraných odpovědích zaujala možnost bezplatného vysokoškolského studia, kterou vybralo 47 respondentů z 55. To potvrzuje premisu této práce. Je nutné vzít v úvahu i další faktory, protože ačkoli to uvedl největší počet respondentů, rozhodně nebyl jediný faktor, který vedl studenty k jejich rozhodnutí, a také nemusel být ten hlavní.

Druhá nejčastější odpověď, kterou zvolila nadpoloviční většina, ač velmi těsně, byla příbuznost českého jazyka. Oba jazyky patří mezi slovanské, a navíc vzhledem ke společné historii by mohli studenti předpokládat, že zde budou lidé, kteří se rusky domluví. Toto by se mohlo jevit jako výhoda oproti zemím, ke kterým se toto pouto neváže. Například v případě Německa, o kterém celkem 6 respondentů uvažovalo jako o své další možnosti pro studium. Německý jazyk spadá do germánské jazykové větve, a tudíž by se mohl jevit jako obtížnější na ovládnutí na úroveň běžné komunikace, která je nutná pro studium v dané zemi.

U třetí nejčastější odpovědi se již dostáváme pod hranici většiny. Konkrétně 18 respondentů uvedlo bezpečnost. Zde můžeme podle výsledků průzkumu Global Peace Index 2019¹⁰⁹, který zpracovává Institute for Economics and Peace (IEP), posoudit situaci v obou zemích.

K určení indexu míru se zaměřují na 3 klíčové faktory, a to domácí a zahraniční konflikty, úroveň bezpečí ve společnosti a úroveň militarizace. Tyto tři faktory se dále dělí do 23 kategorií, které se podrobněji zaměřují na situaci v dané zemi, a využívají se jak kvalitativní, tak kvantitativní metody. Každá z kategorií má při posuzování indexu jinou váhu. Posuzuje se to na škále od 1–5, kdy 5 je krajní hranice a značí velmi špatnou situaci.

Na základě získaných údajů pro rok 2019 se na seznamu 163 zemí Česká republika umístila na 10. místě s indexem 1.375, a Rusko na 154. místě s indexem 3.093. Danou situaci si lze

¹⁰⁹ INSTITUTE FOR ECONOMICS & PEACE. Global Peace Index [online]. 2019 [cit. 2020-11-06]. Dostupné z: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/GPI-2019-web003.pdf>

snáze představit, když se podíváme na země, které se umístily těsně nad Ruskem: Nigérie, Severní Korea, Ukrajina, Súdán, Turecko a Pákistán. Konec žebříčku zauímají země jako Somálsko, Irák, Jemen, Jižní Súdán, Sýrie a zcela na konci Afghánistán. Jak zde vidíme, nejhůře jsou na tom samozřejmě země, kde probíhají ozbrojené konflikty.¹¹⁰

Při pohledu na tyto údaje může být až zarážející, že bezpečnost nebyla pro respondenty nejdůležitějším faktorem při rozhodování opuštění země, nicméně je nutné vzít v potaz, že jsou to údaje týkající se celé RF, a některé oblasti mohou hodnoty, na které byl zaměřen výzkum, zvyšovat či naopak snižovat.

Pro nahlédnutí na situaci ještě z jiného úhlu se můžeme zaměřit na index demokracie, sestavený The Economist pro rok 2019. Jak uvádějí, neexistuje žádný všeobecně uznávaný způsob, jak změřit míru demokracie. Jejich metodologie je založená na hodnocení 60 indexů, které jsou zařazeny do 5 kategorií: volební proces a pluralita, občanské svobody, fungování vlády, politická účast a politická kultura. Na škále 1–10, kde 10 znamená plnou demokracii, má Česká republika hodnocení 7,69 a spadá do kategorie demokracie s chybami, je tedy na 32. místě. Rusko se umístilo na 134. místě spolu s Republikou Kongo s hodnocením 3,11, a podle tohoto indexu spadá do kategorie země s autoritářským režimem.¹¹¹ V dotazníku vybralo politickou svobodu v ČR 12 odpovídajících.

Taktéž 12 respondentů odpovědělo, že pro ně byl klíčový zájem o českou kulturu. Pouze 10 respondentů uvedlo jako důvod kamarády a známé. Nicméně mít známé v cizí zemi, do které se člověk stěhuje dokáže usnadnit mnoho věcí, například již mohou znát jazyk dané země a pomohou s formalitami na úřadech, které jsou nutné pro legální pobyt. Pro tyto respondenty to byla tedy rozhodně výhoda usnadňující start nového studia.

Nyní můžeme přejít k odpovědím, které dopsali sami respondenti. Podobně jako v minulé části byla zmíněna kvalita evropského vzdělávání. Tady lze jen obtížně hodnotit, jaké univerzity měl respondent na mysli, a také v jakých zemích. Další tři odpovědi vykazují strategické prvky pro případnou práci či cestování: Česko je ve středu Evropy, nachází se nedaleko od vlasti,¹¹² a poslední respondent měl plán pracovat v Evropě a Česko bylo ideálním místem pro start¹¹³.

¹¹⁰ Tamtéž

¹¹¹ THE ECONOMIST INTELLIGENCE UNIT. Democracy Index 2019. *The Economist* [online]. [cit. 2020-05-30]. Dostupné z: <https://www.eiu.com/topic/democracy-index>

¹¹² „Не далеко от Родины“, překlad autora

¹¹³ „Были планы по работе в Европе и Чехия идеально подходила для старта“, překlad autora

Poslední dvě odpovědi zase vykazují spíše ekonomickou motivaci a to: nižší náklady na žití¹¹⁴ a druhého respondenta zajímala výuka anglického jazyka za poměrně nízkou cenu¹¹⁵.

5.2.2 Zhodnocení

Lze říct, že ačkoli hypotéza byla potvrzena, a to více než 85 % odpovídajících, je nutné vzít v úvahu i další faktory, kterými se zde ukázala být příbuznost českého jazyka a bezpečnost. Z dalších odpovědí jsme zjistili, že význam pro respondenty mají také např. bonusy v podobě života v kultuře, která respondentům přijde zajímavá. Určitou roli hraje také přítomnost známých a kamarádů, kteří mohou usnadnit přechod a počáteční fázi zvykání si na vysokoškolský režim a život v cizí zemi.

5.3 Plány po studiu

Poslední otázka, která uzavírá hlavní část dotazníku, se týká budoucích plánů respondentů po studiu. Dozvíme se, jestli respondenti po dokončení studia plánují opustit ČR například za prací. Mezi předem nabídnuté odpovědi patřilo: pokračování ve studiu a získání dalšího VŠ vzdělání, začít pracovat v ČR, začít pracovat v jiné zemi (jiná než ČR a rodná země), vrátit se zpět do rodné země a pracovat tam, vrátit se do rodné země, vycestovat dál do ciziny (další státy Evropy, USA, ...), trvale se usadit v ČR. V této části je pouze jedna odpověď připsána, a ta je v podstatě kombinací odpovědí, ze kterých bylo možné vybírat.

Největší počet respondentů, a to konkrétně 30 z 55, plánuje po studiu začít pracovat v ČR. S tím je spojena i třetí nejčastější odpověď, kdy 18 uvedlo, že plánují pokračovat ve studiu k získání dalšího VŠ vzdělání. Pro studenty mohla být do budoucna atraktivní nízká míra nezaměstnanosti v ČR, tedy potenciálně vyšší šance nalézt práci, či se uplatnit v oboru. „Obecná míra nezaměstnanosti 15–64letých (podíl nezaměstnaných k ekonomicky aktivním, tj. součtu zaměstnaných a nezaměstnaných) očištěná od sezónních vlivů dosáhla v červenci letošního roku 2,2 %...“¹¹⁶

„Obecná míra nezaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (v procentech), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení aplikovaných ve VŠPS.“¹¹⁷

¹¹⁴ „Lower costs of living“, překlad autora

¹¹⁵ „Обучение на английском по сравнительно низкой цене“, překlad autora

¹¹⁶ ČSÚ, ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity - červenec 2019: Obecná míra nezaměstnanosti [online]. 2019 [cit. 2020-04-02]. 250146-19. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/czso/ci/miry-zamestnanosti-nezamestnanosti-a-ekonomicke-aktivity-cervenec-2019#>

¹¹⁷ METODICKÝ LIST, MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI (ÚDAJE ČSÚ). IV. Způsob výpočtu. [cit. 2020-13-02]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/docs/ARADY/MET_LIST/nezcsu_cs.pdf

Zároveň byl druhou nejčastější odpovědí plán vycestovat dále do ciziny, přičemž nebylo blíže specifikováno, jestli do některé ze zemí Evropy nebo jinam. Na základě údajů z předchozích otázek je možné vyvodit, že by rádi spojili práci s poznáváním nových zemí.

Celkem 14 respondentů plánuje začít pracovat jinde než v ČR či RF. K tomuto rozhodnutí je mohla přimět průměrná výška a medián platu v ČR. Podle ČSÚ byl ve 4. čtvrtletí roku 2019 medián 31 202 CZK a průměrná (měsíční) mzda za rok 2019 činila 34 125 CZK.¹¹⁸ Jedná se o výši hrubé mzdy. Bohužel kvůli absenci doplňujících informací nelze přesně učit, jestli jsou mzdy skutečně to, co je k rozhodnutí vede. Nicméně jen o jednoho člověka méně, tedy 13 respondentů, mají v plánu se trvale usadit v ČR, a potažmo si tedy najít i práci.

Na základě získaných údajů se pouze 4 respondenti plánují vrátit do rodné země a začít tam pracovat, žádný respondent nevybral možnost pouhého návratu do RF. V jedné připsané odpovědi respondent vlastně kombinuje některé z předem nabídnutých možností, tedy má již dokončenou jednu VŠ, studuje magisterský program, pracuje a má rodinu v ČR.

5.3.1 Zhodnocení

Z dat vyplynulo, že většina respondentů plánuje zůstat v ČR a začít pracovat, případně dál studovat. Část respondentů však skutečně plánuje vycestovat a hledat si práci v zahraničí.

Lze pozorovat návaznost na odpovědi týkající se motivace pro studium v zahraničí. Tam přední příčky zaujímala možnost lepší seberealizace, poznávání cizích zemí a získání dalšího vzdělání pro práci, což se víceméně shoduje i s výsledky této sekce. Můžeme si připomenout odpověď jednoho z respondentů viz kapitola 5.1.1 Zhodnocení, kde odpovídající vyjádřil svůj názor o tom, že lidé se prostě chtějí mít lépe.

Fakt, že pouze 4 z 55 respondentů se plánují vrátit zpátky do RF, může být v některých ohledech vypovídající o stavu země. Ovšem jedná se zde pouze o subjektivní cítění respondentů, a proto z těchto informací nelze vytvářet závěry o skutečné situaci v RF.

¹¹⁸ Průměrné mzdy - 4. čtvrtletí 2019. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2020-05-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2019>

6 Vyhodnocení dotazníku

U vyhodnocení začneme demografickou částí spolu s obecnějšími informacemi o respondentech. Z dotazníku jsme se dozvěděli, že většina respondentů byly ženy. Nejpočetněji zastoupena je věková skupina mezi 20 a 25 lety. Většina respondentů studuje v Brně bakalářský studijní program. Nejvíce jich studuje v Brně na Masarykově univerzitě, ovšem Mendelu a VUT jsou také vysoce početně zastoupeny. Ze získaných údajů jsme se dozvěděli, že Česká republika často byla pro respondenty jedinou volbou, a spíše než město pro ně byl při rozhodování důležitější výběr konkrétní vysoké školy.

Hlavní část dotazníku částečně potvrdila naše předpoklady. Na základě získaných údajů jsme se dozvěděli, že hlavní motivací ruských studentů pro studium v ČR je bezplatné vysokoškolské vzdělání. Dalším očekávaným faktorem byla bezpečnost ČR, tu ovšem předčila příbuznost jazyka. Důvod pro to je zřejmý, znalost místního jazyka je pro pobyt v cizí zemi výhodou. Ačkoliv by příbuznost jazyka mohla mít menší význam vzhledem k nabídce výuky v jiném než českém jazyce, taková výuka však bývá zpoplatněna¹¹⁹ a to by bylo v rozporu s prvotním záměrem využití bezplatného studia.

Stejně tak by nemělo být překvapující, že z ostatních částí vyplývá, že mladí lidé se stěhují pryč, vzdělávají se, hledají práci, a to za jediným prostým účelem: nalezení lepšího života někde jinde než v Ruské federaci. Je zajímavé, že do ČR pravděpodobně přicházejí z důvodu bezplatného školství, nicméně finanční náklady na studium v RF nebyly zároveň uváděny jako jeden z důvodů odchodu ze země. Z těchto dat je možné usuzovat, že rozhodnutí opustit RF nebylo na základě místní kvality školství, ta vešla do popředí až při výběru konkrétní země studia. Respondenti se rozhodli se opustit RF a vybrali si zemi s příbuzným jazykem, s výhodou bezplatného studia a s lepšími příležitostmi. V souvislosti s tím se neočekávaně nízko také umístila politická svoboda. Podle indexu demokracie by se dalo očekávat, že i toto bude jedním z hlavních důvodů opuštění země. V části zjišťující motivaci pro studium v zahraničí je podobná otázka, týkající se konkrétněji politické situace. Tuto možnost vybralo více lidí, ale stále méně než polovina respondentů. Zřejmě se nejedná o problém, který by respondenti intenzivněji vnímali. Z dotazníku tedy vyplývá, že možnost cestovat do zahraničí, lepší životní příležitosti a vidina lepší kariéry je dostatečná k tomu, aby studenti odcestovali za studiem

¹¹⁹ Poplatky spojené se studiem: poplatek za studium ve studijním programu uskutečňovaném v cizím jazyce. *MUNI* [online]. [cit. 2020-05-30]. Dostupné z: <https://www.muni.cz/o-univerzite/uredni-deska/poplatky-spojene-se-studiem>

mimo Ruskou federaci. Naopak mezi hlavní důvody nepatří ani finanční situace a poplatky za studium, ani politika či bezpečnost.

Ze zbývajících bloků přinesl zajímavé výsledky ten, ve kterém se jednalo o plánech respondentů po studiu. Většina jich plánuje zůstat v České republice, někteří dokonce trvale, a část plánuje vycestovat dále do zahraničí. Z celkového počtu se jen 4 plánují vrátit zpátky do RF a začít tam pracovat. Je třeba si však uvědomit, že jejich rozhodnutí se může v budoucnu změnit. Mohou nastat situace, kdy pro ně bude z různých důvodů nutné vrátit se do RF, ať už se jedná o rodinné důvody, změnu politické situace nebo jiné události. Odpověď je tedy nutné vnímat v kontextu jejich věku a sociální situace. Také nesmíme zapomínat, že se jedná o odpovědi pouze omezené skupiny lidí – především ruských studentů v Brně, jejichž názory nemusí nutně představovat názor většiny ruských studentů v ČR. Zhruba třetina respondentů také plánuje pokračovat ve svém studiu.

V bloku o studiu v zahraničí jsme se dozvěděli, že hlavním lákadlem zahraničí je naděje, že se studenti budou moci lépe uplatnit a více se realizovat, pravděpodobně jak v osobním životě, tak i ve své pracovní kariéře. Zahraničí obecně je pro studenty velmi lákavé, protože i v této sekci bylo pro ně druhou nejdůležitější možností cestování a poznávání cizích zemí. Lze vidět souvislost s jejich odpověďmi z bloku plánů po studiu, kde vrátit se zpátky do rodné země plánují pouze 4 lidé.

7 Klasifikování motivace studentů

Ačkoliv je motivace velmi subjektivní záležitostí a u různých jedinců má odlišné vlivy, i přesto se pokusíme klasifikovat motivace studentů podle kategorií, které jsme si představili v první kapitole. Rozebereme si jednotlivé způsoby dělení motivace a následně určíme, ke které kategorii by motivace zjišťované v dotazníku mohly být přiřazeny. Rozebírat budeme odpovědi z otázek motivace pro studium v zahraničí a v ČR.

7.1 Intrinsická a extrinsická motivace

Vnitřní (intrinsická) motivace byla charakterizována jako něco, co si přejeme, chceme, o co se snažíme atd.¹²⁰ Z toho důvodu do této kategorie můžeme zařadit možnost lepšího uplatnění a seberealizace, protože je to něco o co se snaží a čeho by chtěli dosáhnout. Do stejné kategorie lze zařadit i možnost poznávání cizích zemí. Můžeme zde také připojit zájem o českou kulturu.

¹²⁰ NAKONEČNÝ, Milan. Motivace chování. 3., přeprac. vyd. V Praze: Triton, 2014. ISBN 978-80-7387-830-6.

Za předpokladu, že se s ní chce student blíže seznámit, dozvědět se něco víc, případně je to přímo jeho koníčkem, tak to bude spadat do kategorie vnitřní motivace.

Odpovědí, která může stát na pomezí vnitřní a vnější (extrinšické) motivace je získání dalšího vzdělání pro povolání. Můžeme to prvně označit jako vnitřní motivaci, ovšem je nutné se zamyslet nad tím, proč chceme mít lepší možnost uplatnění v povolání. Vlivy, které lze u této otázky zařadit pod vnitřní motivaci, mohou být vidina většího příjmu, možnost dosažení lepšího společenského postavení, nebo jen touha po konkrétním povolání. Jak jsme si uvedli již dříve, o vnější motivaci se jedná v případě, že respondenty ovlivnilo jejich okolí: ať už rodina, partner, nebo jiný vnější faktor. K odpovědi, které také stojí na hraně mezi vnitřní a vnější motivací patří bezpečnost. Pro každého člověka tento termín může znamenat trochu něco jiného a může mít jiné hranice.

Politické důvody v rodné zemi lze zařadit spíše k vnější motivaci. Pokud předpokládáme, že respondent nebyl spokojený s politickou situací v RF, jeho rozhodnutí bylo ovlivněno buď vládou Ruské federace obecně, nebo konkrétními veřejnými osobami nebo jejich politickým vlivem, případně schválenými zákony, jež respondenta přímo nebo nepřímo ovlivňují.

Finanční nákladnost studia, tedy výši školného a dalších výdajů spojených s vysokoškolským studiem můžeme také označit za vnější vliv. Jedná o faktor, který studenti nemohou ovlivnit, a který určil někdo jiný. Vnější motivací je zde jak placené studium v Ruské federaci (jako motivace pro hledání studia jinde), tak i bezplatné studium v ČR (jako motivace naopak pro studium v této zemi).

Jako spornou můžeme označit příbuznost českého jazyka s ruským. Ačkoli může studentovi příbuznost jazyků přinášet výhody, ať už ve formě snadnějšího studia nebo obecně lepší integrace do společnosti v dané zemi, podle uvedených definic se přímo pod kategorií vnitřní motivace nehodí. Zároveň ji nelze přímo zařadit do vnější motivace. Příbuznost jazyků není přímo konání jiné osoby, která by nás ovlivnila. V tomto případě by bylo velmi obtížné určit, ke které kategorii má blíže. Pokud bychom se pokusili rozšířit definici vnější motivace, kdy by platilo že nás ovlivnily činy či skutečnosti, které nepocházejí od nás, dala by se příbuznost s českým jazykem považovat za motivaci vnější.

7.2 Vědomá a nevědomá motivace

Problém se subjektivností motivace je mnohem více zřejmý při rozdělení na vědomou a nevědomou motivaci. Jak již bylo zmíněno, člověk se ohledně skutečné podstaty motivace může mýlit a skutečný důvod, proč jej něco motivuje, nemusí vůbec znát. Pokud bychom se

pokusili klasifikovat motivace respondentů dotazníku, tak i přesto, že se nám mohou zdát všechny odpovědi jako jasná vědomá motivace, je nutné vzít v úvahu to, že ani sami respondenti si nemusí být vědomi skutečné podstaty motivace, kterou v dotazníku uvedli. Můžeme tedy říct, že jasné rozdělení motivací na vědomou či nevědomou vlastně není zcela možné bez podrobnější psychologické analýzy jednotlivých respondentů.

7.3 Primární a sekundární motivace

Primární motivaci charakterizuje Nakonečný jako určité vrozené reflexy, které nám slouží k přizpůsobení se a přežití v základních situacích. A sekundární jsou ty, díky kterým jsme se naučili něco získávat nebo se naopak něčemu vyhnout.¹²¹

Na základě této definice můžeme k primární motivaci zařadit bezpečnost. Tento prvek lze považovat za společný většině lidí, a také něco, co je považováno za základní lidskou potřebu. Dala by se zde zařadit i politická svoboda, ovšem pouze za předpokladu, že by nám její nedostatek dával pocit ohrožení.

Ostatní motivace, které respondenti uvedli, by mohly být zařazeny do kategorie sekundární motivace. Tam se již totiž nejedná přímo o instinkty či reflexy, ale spíše o přání a snahy mít lepší život, být dobře zajištěn, či zlepšit své postavení ve společnosti.

¹²¹ NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace chování*. 3., přeprac. vyd. V Praze: Triton, 2014. ISBN 978-80-7387-830-6.

ZÁVĚR

V práci jsme se prvně seznámili s termínem motivace a některými způsoby jejího základního rozdělení. Podle Nakonečného jsme ji rozdělili na vnitřní a vnější, vědomou a nevědomou, primární a sekundární. V této části jsme zjistili, že faktory, které nás motivují k činům nám nemusí být vždy známe a zřejmé. Samotná definice motivace záleží na konkrétním odborníkovi, na směru, ke kterému se v psychologii přiklání, ale také i na jeho zaměření. Protože jak již víme, na motivaci se dá nahlížet z mnoha různých směrů.

Dále byl rozebrán vzdělávací systém RF a jeho struktura. Přiblížili jsme si povinné závěrečné zkoušky, jejich specifika a také jakou roli hrají u přijímacích řízení na VŠ. Krom všeobecného vzdělání mohou žáci také získat odborné vzdělání. Blíže jsme si přiblížili také samotné přijímací řízení, možnosti získání bodů navíc, a také v jakých případech lze nastoupit na VŠ bez přijímacího řízení. Nebyla opomenuta ani možnost nastoupení na neplacená místa, a tedy možnost studovat bezplatně.

K získání reálnější představy toho, co je nutné k přijetí na neplacené místo, nám posloužila poslední kapitola teoretické části. V přehledu univerzit a vybraných oborů jsme si ukázali potřebné body k přijetí skrz různé obory, výši školného i počty neplacených míst, které univerzity nabízejí.

V praktické části jsme se věnovali analýze informací z připraveného dotazníku. Ten obsahoval jednak demografické údaje a obecné informace o respondentech, tak otázky týkající se motivace pro studium v zahraničí i konkrétně v ČR. Závěrečná otázka se týkala plánů studentů po dokončení studia.

Data z připraveného dotazníku potvrdila naše očekávání, tedy že nejčastější motivací ruských studentů pro studium v ČR je bezplatné studium na VŠ. Na otázku, co je vedlo ke studiu v zahraničí, byla v nejvíce případech uvedena možnost lepšího uplatnění a seberealizace. U otázky týkající se jejich plánů po studiu převládla možnost práce v ČR. Většina plánuje v České republice zůstat, ať už kvůli práci nebo dalšímu studiu: 18 z dotazovaných uvažovalo o dalším studiu a 30 z dotazovaných uvažovalo o zapojení do pracovního procesu v ČR. Z dat vyplynulo, že menší část plánuje odjet do zahraničí a tam si hledat práci: nad touto možností uvažovalo 23 z 55 dotazovaných. Je tedy možné říct, že ačkoli někteří vidí ČR jako příležitost k bezplatnému vzdělání, druhá část ji spíše vidí jako příležitost k budoucímu životu

a snad i lepšímu uplatnění. Za zmínku také stojí, že o návratu do vlasti uvažovali jen celkem čtyři z dotazovaných.

V poslední části jsme navázali na informace z první kapitoly teoretické části, a snažili jsme se přiřadit faktory, které motivovaly studenty, k jednotlivým druhům motivace rozdělených podle Nakonečného. Jak již víme, motivace je velmi subjektivní a také není vždy zcela jasné, jestli to, co si myslíme, že nás motivuje, je skutečně to, co nás k tomu vede. Největší problém to působí u rozdělení motivace na vědomou a nevědomou, kde přiřazení motivací k jedné z těchto kategorií je bez bližší analýzy respondentů dotazníku nemožné.

V závěru lze říct, že se naše předpoklady potvrdily a výsledky dotazníku navíc přinesly zajímavé informace o životě a plánech mladých lidí ruské národnosti v ČR.

РЕЗЮМЕ

Основной целью настоящей дипломной работы является определение мотивации студентов из России к обучению в Чешской Республике. Источником информации от студентов послужили ответы на вопросы анкета. Работа разделена на две части, теоретическую и практическую. Для лучшей ориентации в тексте теоретическая и практическая часть разделены на несколько глав, в которых в свою очередь выделены отдельные параграфы.

В первой главе теоретической части мы описали мотивацию. Мы ознакомились с этим термином и различными взгляды учёных на определение этого термина. Мотивация – комплексный термин, который в себя включает много других категорий, и можно её обсуждать с различных точек зрения. Для настоящей работы были выбраны только три подхода, с которыми мы ознакомились ближе.

Во второй главе мы обратились к системе образования в Российской Федерации. В разделе 2.1 мы рассмотрели официальные субъекты, которые несут ответственность за образование. В их число входят следующие организации: Министерство науки и высшего образования РФ, Министерство просвещения РФ, ФИРО и Совет по науке и образованию.

В разделе 2.2 описана система образования, начиная с яслей по среднее образование, причем рассмотрены также специалитеты и возможности окончания учёбы. Подробно рассмотрена ГИА, которая разделена на ОГЭ и ЕГЭ. Определяется, насколько важно для учеников хорошо сдать ЕГЭ, если они хотят они поступит в вуз. В разделе 2.3 мы обратились к высшему образованию: процессу приёма в вуз, как поступить в вуз без экзаменов, как получить дополнительные баллы, информации о бюджетных местах.

В конце второй главы мы познакомились с условиями приёма на конкретные вузы. Условия приведены для пять университетов, и на каждом для пяти образовательных программ. Рассмотрена информация о том, сколько студентов приняли на бюджетные места, сколько баллов ЕГЭ было необходимо получить, чтобы поступить на бюджетное место, сколько стоит семестр или год обучения для студентов, которых приняли по договору.

Этим анализом мы закончили теоретическую часть, которая была важна для понятия условий образовательной системы в РФ. Надо было с ней ознакомиться, чтобы лучше понять студентов, которые решили учиться за границей, и конкретно в Чешской Республике.

Практическая часть разделена на четыре главы, которые также в свою очередь имеют внутреннее членение.

В четвертой главе мы анализировали анкету, которая была источником информации о мотивации студентов из России к обучению в ЧР. В начале мы ознакомились с предпосылкой настоящей работы – студенты из РФ хотят учиться в ЧР, потому что здесь бесплатное обучение в вузах. Анкету было можно заполнить только онлайн, ссылки были распространены через Фейсбук и ВКонтакте. Всегда были 2 ссылки, на анкету на русском или чешском языке. Респондентами были студенты, которые учатся или учились в ЧР.

Анкета включала в себе несколько вопросов: общие (пол, возраст, университет, в котором респондент учится, и другие), а также вопросы, которые касались конкретно их мотивации к обучению, как за границей в общем, так и именно в ЧР. Последний важный вопрос касался планов респондентов после обучения.

В разделе 4.4 объяснялось, сколько ответов и почему надо было исключить. В конце четвертой главы представлен небольшой анализ состава респондентов.

В пятой главе мы обратились к самым важным вопросам анкеты. Глава подразделена на три части, и в каждой рассматривался один вопрос. У всех вопросов, рассмотренных в этой главе, респонденты имели возможность также написать свой личный комментарий к ответу на вопрос. К сожалению, эту возможность использовало очень мало респондентов. В разделе 5.1 анализировались ответы на вопрос, почему респонденты решили учиться за границей. На первый взгляд это не такой важный вопрос, но доводы, почему молодые люди вообще решили уехать за границу и учиться там, также важны. Это может показать какие-то проблемы системы образования в РФ. Из ответов мы узнали, что большинство людей решило учиться за границей из-за лучшей возможности применения и самореализации. Вторым наиболее распространённым ответом была возможность путешествовать и исследовать зарубежные страны. И третий – возможность получения дальнейшего образования по профессии.

В разделе 5.2 мы обратились к основному вопросу настоящей работы: Почему респонденты решили учиться именно в ЧР? Самым распространённым ответом была возможность бесплатного обучения в вузах, что соответствовало нашей первоначальной гипотезе. Вторым самым распространённым ответом была родственность чешского языка и третьим была безопасность. Безопасности была посвящена также следующая короткая часть.

В разделе 5.3 были проанализированы результаты по вопросу относительно планов после обучения. Самый распространённый ответ – после окончания учёбы студенты планируют начать работать в ЧР. Второй самый распространённый ответ был связан с планами студентов поехать дальше за границу (без уточнения о планируемой стране переезда: страны Европы, страны мира). Третьим самым распространённым ответом стало решение некоторых респондентов продолжать здесь учёбу и получить следующие степени образования.

В шестой главе мы подвели итоги анкеты. В седьмой главе мы рассмотрели основные факторы мотивации, которые мотивировали студента к обучению за границей и в ЧР, с точки зрения классификаций мотивации, с которыми мы ознакомились в начале работы.

SEZNAM ZKRATEK

CZK – česká koruna

ČR – Česká republika

ČSU – Český statistický úřad

ČZU – Česká zemědělská univerzita v Praze

JEGÈ – viz. JSZ

EU – Evropská unie

FIRO – Federální institut rozvoje vzdělávání

IEP – Institut pro ekonomii a mír

IKT – Informační a komunikační technologie

JSZ – Jednotná státní zkouška

MENDELU – Mendelova univerzita

MUNI – Masarykova univerzita

OGÈ – viz. ZSZ

RF – Ruská federace

RUB – rubl

UJEP – Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

UK – Univerzita Karlova

UP – Univerzita Palackého v Olomouci

USA – Spojené státy Americké

VFU – Veterinární a farmaceutická univerzita Brno

VŠ – vysoká škola

VŠE – Vysoká škola ekonomická v Praze

VŠFS – Vysoká škola finanční a správní

VŠMVV – Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů Praha

VUT – Vysoké učení technické v Brně

ZSZ – Základní státní zkouška

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Cena za rok studia bakalářského studijního programu.....	29
Graf 2: Počty neplacených míst	30
Graf 3: Minimální počet bodů na bezplatné místo	31

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Bakalavriat po napravleniju podgotovki "Žurnalistika" [online]. [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: <http://www.journ.msu.ru/education/bachelor/>

Biologičeskij fakul'tet: Bakalavriat [online]. [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: <http://www.bio.msu.ru/doc/index.php?ID=580>

Biologičeskij fakul'tet: Zaključenije dogovora na obučenije [online]. [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: <http://www.bio.msu.ru/doc/index.php?ID=322>

BROWN, Judson Seise. *Motivation od behavior*. New York: McGraw-Hill Book Company, 1961.

Central'naja prijemnaja komissija MGU imeni M.V.Lomonosova [online]. [cit. 2020-05-08]. Dostupné z: <http://cpk.msu.ru/legal/prices/2019>

Co je to standartní doba studia? [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.muni.cz/studenti/poplatky/co-je-to-standardni-doba-studia>

ČESKO. Zákon č. 111 ze dne 22.dubna 1998 zákon o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 39, Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111#cast2>

ČSÚ, ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity - červenec 2019: Obecná míra nezaměstnanosti [online]. 2019 [cit. 2020-04-02]. 250146-19. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/miry-zamestnanosti-nezamestnanosti-a-ekonomicke-aktivity-cervenec-2019#>

Doškol'noje obrazovanije [online]. [cit. 2020-09-29]. Dostupné z: https://www.gosuslugi.ru/situation/obtain_education/preschool_education

FLOOD, Rebecca. *Canadian government makes tuition fees virtually free for poorer students* [online]. In: 26 February 2016 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/world/canadian-government-makes-tuition-fees-virtually-free-for-poorer-students-a6897721.html>

GIA, OGÈ, JEGÈ – raznica meždu èkzamenami: Čto takojè JEGÈ [online]. [cit. 2020-07-13]. Dostupné z: <https://www.profguide.io/article/gia-ogeh-egeh-raznica-mezhdu-ehkzamenami.html>

GIA, OGÈ, JEGÈ – raznica između èkzamenami: Čto takojè OGÈ [online]. [cit. 2020-07-13]. Dostupné z: <https://www.profguide.io/article/gia-ogeh-egheh-raznica-mezhdu-ehkzamenami.html>

HOMOLA, Miloslav. *Motivace lidského chování*. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972.

How Much Does it Cost to Study in Canada? [online]. [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.topuniversities.com/student-info/student-finance/how-much-does-it-cost-study-canada>

How Much Does it Cost to Study in Germany? [online]. [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.topuniversities.com/student-info/student-finance/how-much-does-it-cost-study-germany>

How Much Does it Cost to Study in the US? [online]. [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.topuniversities.com/student-info/student-finance/how-much-does-it-cost-study-us>

Informacija o rezul'tatah prijema na obučenje v SPBGU po obrazovatel'nym programam bakalavriata i specialiteta v 2019 godu [online]. [cit. 2020-08-10]. Dostupné z: https://abiturient.spbu.ru/files/2019/bak/priem_bac_spec_2019.pdf

INSTITUTE FOR ECONOMICS & PEACE. Global Peace Index [online]. 2019 [cit. 2020-11-06]. Dostupné z: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/GPI-2019-web003.pdf>

JEGÈ [online]. [cit. 2020-07-20]. Dostupné z: <https://www.mos.ru/city/projects/students/egè/>

JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Ruské federaci*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2206-4.

K poplatku za studium: Kdy začnu platit? Jak se doba studia počítá? [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.muni.cz/studenti/poplatky/k-poplatku-za-studium-kdy-zacnu-platit-jak-se-doba-studia-pocita>

Kak postupit' v vuz?: Čto nužno, čtoby postupit' na bjudžet? [online]. [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.mos.ru/otvet-obrazovanie/kak-postupit-v-vuz/#5>

Kak postupit' v vuz?: Kakije ješčè l'goty jest' pri postuplenii v vuz? [online]. [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.mos.ru/otvet-obrazovanie/kak-postupit-v-vuz/#8>

Kak postupit' v vuz?: Kto možet postupit' bez èkzamenov? [online]. [cit. 2020-06-10].
Dostupné z: <https://www.mos.ru/otvet-obrazovanie/kak-postupit-v-vuz/#6>

Kak postupit v vuz?: Možno li postupit' v vuz bez JEGÈ [online]. [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.mos.ru/otvet-obrazovanie/kak-postupit-v-vuz/#2>

Količestvo mest (g. Moskva) [online]. [cit. 2020-08-10]. Dostupné z: <https://admission.mephi.ru/admission/baccalaureate-and-specialty/education/moscow>

Količestvo mest na obučenije po dogovoram [online]. [cit. 2020-08-12]. Dostupné z: http://www.unn.ru/site/images/docs/priem/2019/Plan/PlanPr_Vneb_Mag.pdf

METODICKÝ LIST, MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI (ÚDAJE ČSÚ). IV. Způsob výpočtu. [cit. 2020-13-02]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/docs/ARADY/MET_LIST/nezcsu_cs.pdf

MIFI: Obrazovatel'nyje programmy 2020 [online]. [cit. 2020-08-10]. Dostupné z: https://admission.mephi.ru/content/public/uploads/documents/obr_programms_11-04-.pdf

Minimal'noje količestvo ballov JEGÈ pri postuplenii v vuzy [online]. [cit. 2020-07-13]. Dostupné z: http://ege.edu.ru/ru/classes-11/entering/min_points_for/index.php

Minimal'nyje bally [online]. [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: http://www.journ.msu.ru/entry/admission/minimal_bally.php

Minimal'nyje bally, sootvetstvjuščije uspešnomu prochoždeniju vstupitel'nych ispitanij [online]. [cit. 2020-08-12]. Dostupné z: http://www.unn.ru/site/images/docs/priem/2019/Min.ball_2019.pdf

Ministr nauki i vysšego obrazovanija Michail Kotjukov o zaprete podači dokumentov odnovenno v pjat' vuzov [online]. [cit. 2020-09-26]. Dostupné z: https://obrmos.ru/go/go_vys/Articles/go_vys_art_1vuz_mn.html

NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace lidského chování*. Praha: Academia, 1996. ISBN 80-200-0592-7.

NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace chování*. 3., přeprac. vyd. V Praze: Triton, 2014. ISBN 978-80-7387-830-6.

O Ministerstve. *Minprosveščeniya Rossii* [online]. [cit. 2020-08-24]. Dostupné z: <https://edu.gov.ru/about/>

Ob utverženii Položenija o Ministerstve nauki i vyššego obrazovanija Rossijskoj Federacii [online]. [cit. 2020-08-24]. Dostupné z: <http://government.ru/docs/32888/>

Objazatel'noje obrazovanije [online]. [cit. 2020-09-29]. Dostupné z: https://www.gosuslugi.ru/situation/obtain_education/secondary_education

Obrazovatel'naja programma "Èkonomika" [online]. [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: <https://www.econ.msu.ru/entrance/bachelor/2020/>

Obščaja informacija. *Federal'nyj institut razvitija obrazovanija* [online]. [cit. 2020-08-24]. Dostupné z: <https://firo.ranepa.ru/o-firo/obshchaya-informatsiya>

Osnovnyje svedenija o JEGÈ [online]. [cit. 2020-09-29]. Dostupné z: http://ege.edu.ru/ru/main/main_item/

Perevod ballov GIA [online]. [cit. 2020-07-13]. Dostupné z: https://yuridicheskaya-konsultaciya.ru/ege-gia/perevod_ballov_gia.html

Plan prijema na NNGU im. N.I. Lobačevskogo v 2019 godu na bjudžetnyje mesta [online]. [cit. 2020-08-12]. Dostupné z: http://www.unn.ru/site/images/docs/priem/2019/Plan/2019_Plan_Bak_ochn.pdf

Platnoje obučenije [online]. [cit. 2020-08-10]. Dostupné z: <https://admission.mephi.ru/admission/baccalaureate-and-specialty/education/paid-formation>

Poplatky spojené se studiem: poplatek za studium ve studijním programu uskutečňovaném v cizím jazyce. *MUNI* [online]. [cit. 2020-05-30]. Dostupné z: <https://www.muni.cz/o-univerzite/uredni-deska/poplatky-spojene-se-studiem>

Postuplenije: Bakalavriat [online]. [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: <http://www.journ.msu.ru/entry/admission/>

Pravila prijema v vuzy 2019/2020 učebnom godu (s izmenenijami i dopolnenijami) [online]. [cit. 2020-06-06]. Dostupné z: https://obrmos.ru/go/go_vys/Articles/go_vys_pr_priema.html

Prijemnaja komissija VMK MGU: Napravlennija podgotovki i količestvo mest [online]. [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: https://pk.cs.msu.ru/bak_past_passing_score

Prijemnaja komissija VMK MGU: Prochodnyje bally prošlych let [online]. [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: https://pk.cs.msu.ru/bak_past_passing_score

Prijemnaja komissija VMK MGU: Vstupitel'nyje ispitanija i minimal'nyje bally [online]. [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: https://pk.cs.msu.ru/bak_exams

Prijemnaja komissja [online]. [cit. 2020-08-05]. Dostupné z: <https://www.philol.msu.ru/~pk/>

Prikaz o stoimosti obučenija [online]. [cit. 2020-08-07]. Dostupné z: [https://mipt.ru/sveden/files/Stoimost_obuch_12.04.2019\(2\).pdf](https://mipt.ru/sveden/files/Stoimost_obuch_12.04.2019(2).pdf)

Prochodnyje bally — 2019 [online]. [cit. 2020-08-12]. Dostupné z: http://www.unn.ru/site/images/docs/priem/proh_ball/prohod_ball_2019.pdf

Prochodnyje bally prošlych let [online]. [cit. 2020-08-10]. Dostupné z: <https://admission.mephi.ru/admission/baccalaureate-and-specialty/exams/previous-years>

Prochodnyje bally v 2019 godu na bjudžetnyje mesta [online]. [cit. 2020-09-26]. Dostupné z: <https://www.msu.ru/entrance/pr-b-2019.php>

Průměrné mzdy - 4. čtvrtletí 2019. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2020-05-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2019>

Přehled vysokých škol v ČR [online]. [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/prehled-vysokych-skol-v-cr-3>

Razmery platy za okazaniye uslugi "Realizacija osnovnykh obrazovatel'nykh programm vysšego obrazovaniya po urovnju bakalavriat" [online]. [cit. 2020-08-10]. Dostupné z: https://abiturient.spbu.ru/files/2019/bak/cost_bac_spec_2019.pdf

RUSKÁ FEDERACE. Zákon č. 273—F3 ze dne 29.prosince 2012 Ob obrazovanii v Rossijskoj Federaci. článek 67, [cit. 2020-08-25]. Dostupný také z: <http://kremlin.ru/acts/bank/36698/page/18>

RUSKÁ FEDERACE. Zákon č. 273—F3 ze dne 29.prosince 2012 Ob obrazovanii v Rossijskoj Federaci. hlava 13, článek 100, [cit. 2020-09-29]. Dostupný také z: <http://zakon-ob-obrazovanii.ru/100.html>

Rynok truda, zanjatost' i zarabotnaja plata: Srednemesjačnaja nominal'naja načislennaja zarabotnaja plata rabotnikov organizacij po vidam èkonomičeskoj dejatel'nosti v Rossijskoj Federacii za 2000-2019 gg. [online]. [cit. 2020-10-01]. Dostupné z: https://rosstat.gov.ru/labor_market_employment_salaries

Sovety pri Prezidente: Sovet po nauke i obrazovaniju [online]. [cit. 2020-08-25]. Dostupné z: <http://kremlin.ru/structure/councils>.

Sredneje professional'noje obrazovanije [online]. [cit. 2020-06-05]. Dostupné z: https://www.gosuslugi.ru/situation/obtain_education/special_education

Statistika prijema v 2019 godu [online]. [cit. 2020-08-07]. Dostupné z: https://pk.mipt.ru/bachelor/statistics/2019_statistics/

Stoimost' obučeniya [online]. [cit. 2020-08-12]. Dostupné z: http://www.unn.ru/site/images/docs/priem/2019/2019_Stoimost_VO.pdf

STUHLÍKOVÁ, Iva a František MAN. Motivační struktura — Integrující koncept psychologie motivace. *Československá psychologie*. 2009, LIII(2)

THE ECONOMIST INTELLIGENCE UNIT. Democracy Index 2019. *The Economist* [online]. [cit. 2020-05-30]. Dostupné z: <https://www.eiu.com/topic/democracy-index>

Top-100 vuzov Rossii [online]. [cit. 2020-08-24]. Dostupné z: https://raex-rr.com/education/universities/rating_of_universities_of_russia#table

Urovni vysšego obrazovanija [online]. [cit. 2020-06-05]. Dostupné z: https://www.gosuslugi.ru/situation/obtain_education/types_of_higher_education

Vypiska iz protokola No.3 zasedaniya prijemnoj komissii [online]. [cit. 2020-08-10]. Dostupné z: https://admission.mephi.ru/content/public/uploads/documents/baccalaureate/doc/vypiska_iz_zasedaniya_pk.pdf

WIESNEROVÁ, Ema. *Univerzita má nová pravidla sestavování rozpočtu* [online]. In: . 6. března 2018 [cit. 2020-05-06]. Dostupné z: <https://www.em.muni.cz/udalosti/10322-univerzita-ma-nova-pravidla-sestavovani-rozpocetu2>

WORLD BANK GROUP. *WEAKER GLOBAL OUTLOOK SHARPENS FOCUS ON DOMESTIC REFORMS: RUSSIAN ECONOMIC REPORT* [online]. DECEMBER 2019 [cit. 2020-05-30]. Dostupné z: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/290511577724289579/pdf/Russia-Economic-Report-Weaker-Global-Outlook-Sharpens-Focus-on-Domestic-Reforms.pdf>

Zapret na postúplenije v p'jat' vuzov odnovenno možet vstupit' v dejstvije s 2020 goda! [online]. [cit. 2020-08-26]. Dostupné z: https://obrmos.ru/go/go_vys/Articles/go_vys_art_1vuz_sent_19.html

PŘÍLOHY

1 Dotazník

1.1 Legenda k dotazníku

- výběr 1 odpovědi z vybraných
- možnost výběru více odpovědí
- volná odpověď dle rozhodnutí respondenta

1.2 Česká verze dotazníku

1. Odkud pocházíte

- Rusko
- jiná rusky mluvící země

1.1 Z jaké země pocházíte? (otázka se zobrazila pouze studentům nepocházejících z Ruska)

- (volná odpověď)

2. V jakém městě studujete?

- (volná odpověď)

3. Na jaké univerzitě?

- (volná odpověď)

4. Který semestr, a jaký typ (bakalářský, magisterský, doktorský)? Např. 1.semestr bakalářského studia

- (volná odpověď)

5. Při výběru VŠ byla pro vás důležitější konkrétní vysoká škola nebo město, ve kterém budete studovat?

- vysoká škola
- město
- (volná odpověď)

6. Jaké jsou Vaše plány po dokončení studia?

- pokračování ve studiu a získání dalšího VŠ vzdělání
- začít pracovat v ČR
- začít pracovat v jiné zemi (jiná než ČR a rodná země)
- vrátit se zpět do rodné země a pracovat tam
- vrátit se do rodné země
- vycestovat dál do ciziny (další státy Evropy, USA, ...)
- trvale se usadit v ČR

- (volná odpověď)

7. Proč jste se rozhodli pro studium v zahraničí

- možnost cestovat a poznávat cizí země
- finanční nákladnost studia v rodné zemi
- politické důvody
- příbuzenstvo v cizině
- hromadný nápad skupiny lidí
- možnost lepšího uplatnění a seberealizace
- získání dalšího vzdělání pro povolání
- stáže, výměnné programy
- (volná odpověď)

8. Rozhodovali jste se mezi více zeměmi, při výběru místa, kde budete studovat?

- Ano
- Ne

9. Pokud jste odpověděli na předchozí otázku ano, tak mezi kterými?

- (volná odpověď)

10. Proč jste se rozhodli pro studium právě v České republice

- možnost bezplatného studia na VŠ
- příbuznost českého jazyka
- kamarádi a známí
- bezpečnost
- politická svoboda
- zájem o českou kulturu
- (volná odpověď)

11. Jsem

- Žena
- Muž
- nechci uvést

12. Věk

- 18–20
- 20–25
- 26–30
- 31+

13. Napište, pokud máte nějakou poznámku, doplnění nebo upřesnění k tématu či odpovědi, tak zde je to místo. Děkuji za váš čas.

- (volná odpověď)

1.3 Русская версия анкеты

1. Откуда вы?

- Россия
- другая русскоязычная страна

1.1 Откуда вы? (otázka se zobrazila pouze studentům nepocházejícím z Ruska)

- свободный ответ

2. В каком городе вы учитесь?

- свободный ответ

3. В каком университете?

- свободный ответ

4. На каком курсе вы учитесь и какую степень получаете (бакалавр, магистр, доктор)? Например: 1-ый семестр, бакалавриат

- свободный ответ

5. Когда вы выбирали вуз, для вас был более важным конкретный вуз или город обучения?

- вуз
- город
- свободный ответ

6. Какие ваши планы после окончания обучения?

- продолжать учёбу в вузе в ЧР
- начать работать в ЧР
- начать работать в другой стране
- вернуться на родину и начать работать
- вернуться на родину
- уехать за границу (другие страны Европы, США, ...)
- поселиться в ЧР
- свободный ответ

7. Почему вы решили учиться за границей?

- возможность путешествовать в другие страны
- большие затраты на обучение на родине
- политические доводы
- родственники в другой стране
- это была идея группы друзей
- возможность саморазвития и самореализации
- получение последующего образования для работы
- стажировки, программы обмена студентами
- свободный ответ

8. Вы рассматривали большое количество стран для обучения?

- Да
- Нет

9. Если вы ответили “да”, то между какими странами вы выбирали?

➤ свободный ответ

10. Почему вы решили обучаться именно в ЧР?

- бесплатное обучение в вузе
- родственность чешского языка
- друзья, знакомые
- безопасность ЧР
- политическая свобода
- интерес к чешской культуре
- свободный ответ

11. Я

- Женщина
- Мужчина
- не хочу отвечать

12. Возраст

- 18–20
- 20–25
- 26–30
- 31+

13. Напишите здесь, пожалуйста, ваши замечания, дополнения или просто комментарии по этой теме. Благодарю вас за ваше время и ответы.

➤ свободный ответ